

ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΥΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

ΥΠΟ

Γ. Π. ΚΟΥΡΝΟΥΤΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑ

Ἐκ τῶν ἐν ἔτει 1918 ἀπὸ Μακεδονίας εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἑλλάδος εἰσαχθέντων χειρογράφων κωδίκων εἷς εἶναι καὶ ὁ ἀπὸ Καστορίας προερχόμενος καὶ μέχρι μὲν πρό τινος ὑπ' ἀριθ. Supplementum 895 νῦν δὲ ὑπ' ἀριθ. 2756 ἐν τῇ συλλογῇ χειρογράφων τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος καταχωριζόμενος.

Περιγραφή τοῦ κώδικος 2756. Ὁ κώδιξ οὗτος, χαρτῶς τοῦ τέλους γ' ἢ καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ιδ' αἰῶνος, ὡς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ χαρτοῦ καὶ τῆς γραφῆς του δύναται νὰ συναχθῇ, ἐκ φύλλων ἤδη 209, διαστ. 265×175 χιλστ., ἀκέφαλος καὶ κολοβός, εὑρίσκεται ἐν κακῇ καταστάσει, ὅπως ἄλλωστε καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ὡς ἄνω ἀπὸ Καστορίας χειρογράφων. Ἀπ' ἀρχῆς τούτου ἐξέπεσαν τετράδια ἑπτὰ, ἀπεσχίσθη δέ, πλὴν τμήματος τινοῦ κατὰ τὴν ἄνω δεξιὰν ῥαχίν, καὶ τὸ φ. α' τοῦ η' τετραδίου, ἤτοι φφ. ἐν 8λφ 57. Τετραδίων τινῶν διασώζεται ἢ κατὰ τὸ μέσον τῆς κάτω ῥαξ τοῦ α' φύλλου αὐτῶν ὑπὸ χειρὸς α' ἀρίθμησις, ἐν ᾧ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἔχει αὕτη πλήρως ἀποσβεσθῇ. Τὰ τετράδια θ', ι' καὶ ια' (νῦν φφ. 8r-31v) διατηροῦνται καλῶς. Τοῦ τετραδίου ιβ' ἐλλείπουσι τὸ φ. α' δημιουργηθέντος οὕτω χάσματος φ. 1 μεταξὺ τῶν φφ. 31 καὶ 32 καὶ τὰ φφ. ζ'-η' δημιουργηθέντος χάσματος φφ. 2 μεταξὺ τῶν φφ. 36 καὶ 37. Ἐκ τοῦ τετραδίου ιγ' ἐξέπεσαν τὰ φφ. α', β', ζ', η' δημιουργηθέντος χάσματος 2 ἐτέρων φφ. μεταξὺ τῶν φφ. 36 καὶ 37 καθὼς καὶ φφ. 2 μεταξὺ τῶν 40 καὶ 41. Ἐκ τοῦ τετραδίου ιδ' ἐξέπεσαν τὰ λοιπὰ πλὴν τῶν φφ. δ' καὶ ε' δημιουργηθέντος χάσματος ἐτέρων φφ. 3 μεταξὺ τῶν φφ. 40 καὶ 41 ὡς καὶ φφ. 3 μεταξὺ τῶν 42 καὶ 43. Ἐκ τοῦ ιε' τετραδίου ἐξέπεσαν τὰ λοιπὰ πλὴν τῶν δ' καὶ ε' δημιουργηθέντος χάσματος ἐτέρων φφ. 3 μεταξὺ τῶν 42 καὶ 43 καθὼς καὶ φφ. 3 μεταξὺ τῶν 44 καὶ 45. Τὸ τετράδιον ις' (νῦν φφ. 45r-52v) διατηρεῖται πλήρως. Ἐκ τοῦ τετραδίου ιζ' ἀπεσχίσθησαν, πλὴν ἐλαχίστου τινὸς τμήματος κατὰ τὴν ἄνω ράχιν, τὰ φφ. δ' καὶ ε' δημιουργηθέντος χάσματος φφ. 2 μεταξὺ τῶν 55 καὶ 56. Τὰ τετράδια ιη'-λε' (νῦν φφ. 59r-202v) διατηροῦνται πλήρη. Ἐκ τοῦ τετραδίου λς' ἐξέπεσε τὸ φ. η', ἀφ' οὗ καὶ ἀρχεται ἡ κολοβωσις τοῦ κώδικος περιλαμβάνουσα ἀπροσδιόριστον ἀριθμὸν φύλλων καὶ τετραδίων. Τῆς σταχώσεως ἐκπεσούσης διατηροῦνται μόνον ἴχνη τινὰ καὶ δεσμοί. Ὁ χάρτης διαπεποτισμένος ὑπὸ νοτίδος ἔχει εἰς πλεῖστα

αὐτοῦ σημεῖα ὑποστῆ ἀνεπανορθώτους φθοράς, προκληθέντων οὕτω πολλῶν χασμάτων διασπάρτως.

Τὸ κείμενον τοῦ κώδικος, διὰ γραφῆς καθαρᾶς, μετὰ τῶν συνήθων τῆ ἐποχῆ ἐπιτηρήσεων καὶ βραχυγραφῶν, ὅπου ὁ κώδιξ δὲν εἶναι ἐφθαρμένος, εἶναι λίαν εὐανάγνωστον. Κατακεχωρισμένον μονόστηλον ἐκ στίχων 28 ἕως 30 κατὰ σελίδα παρουσιάζει κενὰς τὰς θέσεις τῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐκάστου κεφαλαίου ἀρχικῶν, τοῦ ἐρυθρογράφου μὴ ἐπιληφθέντος προφανῶς τῆς συμπληρώσεως αὐτῶν. Πρὸς τούτοις καὶ ἐκασταχοῦ τοῦ κειμένου ἀπαντῶσι κενά, τοῦ βιβλιογράφου μὴ δυνηθέντος νὰ ἀναγνώσῃ τὸ ἀντίστοιχον τμήμα τοῦ ἕξ οὗ ἀντέγραφε χειρογράφου. Ἡ τοιαύτη δὲ δυσχέρεια πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν παραλειπομένων χωρίων προήρχετο ἢ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἕξ οὗ ἢ ἀντιγραφῆ χειρόγραφον περγαμνὸν ἢ χαρτῶν ὃν ἦτο γραφῆς δυσαναγνώστου, ἢ χαρτῶν ὃν εἶχε φθαρῆ κατὰ τὰ σημεῖα ἐκεῖνα. Τὸ δεύτερον θεωροῦμεν πιθανώτερον, καὶ τοῦτο διότι, ἐὰν προέκειτο περὶ περγαμνοῦ χειρογράφου, ἢ φθορά, ἐκ διατήσεως κυρίως, δὲν θὰ ἦτο κατὰ τὴν μίαν μόνον πλευρὰν τοῦ φύλλου, ἀλλὰ κατ' ἀμφοτέρας καὶ συνεπῶς τὰ κενὰ ἄλλως πῶς θὰ παρουσιάζοντο ἢ ὡς ἔχουσι ταῦτα ἤδη. Ἐὰν πάλιν προέκειτο μὲν περὶ περγαμνοῦ χειρογράφου ἀλλ' οὐχὶ ἐκ διατήσεως ἐφθαρμένον, πιθανῶς τοῦτο ἦτο παλίμνηστον. Ἐὰν ὅμως, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, τὸ ἕξ οὗ ἢ ἀντιγραφῆ χειρόγραφον ἦτο χαρτῶν, τότε καὶ ἡ χρονολογία του δὲν θὰ ἦτο κατὰ πολὺ ἀρχαιότερα τοῦ κώδικος 2756, δεδομένης τῆς χρονολογίας εἰσαγωγῆς καὶ χρήσεως τοῦ χάρτου εἰς τὴν ἑγγὺς Ἀνατολὴν ἀφ' ἧς καὶ ὁ κώδιξ.

Περιεχόμενον τοῦ κώδικος 2756. 1. φ. 1r - 4r «Ὁμιλία εἰς τὸ γενέσιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου», ἀκέφαλος. Ἄρχ. «[Ἡ Σάρα δὲ] πῶς ἢ ποῦ σοι διαπέπτωκεν ...» (Ἄριστ. (1) Β' 335 δ' 10 - 351).

2. φ. 4r - 6r «ιε'. [Ὁ]μιλία ρηθεῖσα ὡς ἐν ἐκφράσει τοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις περιωνύμου ναοῦ» (Ἄριστ. Β' 428 - 439).

3. φ. 6r - 13r «[ις' Ὁ]μιλία ρηθεῖσα εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ ἀγίῳ σαββάτῳ». (Ἄριστ. Β' 442 - 471).

4. φ. 13r - 16r «[ις'. Ὁ]μιλία ρηθεῖσα τῷ θείῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ» (ἀνέκδοτος, ἐκδίδεται ἤδη κατωτέρω).

5. φ. 16r - 18v «[ιη'. Ὁ]μιλία ρηθεῖσα ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῇ τετραδί τῆς α' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν» (ἀνέκδοτος, ἐκδίδεται ἤδη κατωτέρω).

1. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντίνου πόλεως Ἀόγοι καὶ Ὁμιλία ἰοδοήκοντα τρεῖς ἐκ χειρογράφων Ἀθῶν, Βιέννης, Γενεύης, Ἐνετίας, Ἱεροσολύμων, Μόσχας, Παρισίων, Ρώμης, Χαϊδελέβεργης κ.λπ., ἐκδίδοντος Σ. Ἀριστάρχου μεγάλου λογοθέτου τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, τόμ. Α' - Β' ἐν Κωνσταντινουπόλει 1900.

6. φ. 19r - 20v «[ιθ'. 'Ο]μιλία ρηθεῖσα τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν» ('Αριστ. Α' 192 - 199).

7. φ. 20v - 25v «[κ'. 'Ο]μιλία λεχθεῖσα ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας». ('Αριστ. Α' 254 - 271).

8. φ. 25v - 30r «κα'. ['Ο]μιλία λεχθεῖσα ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ('Αριστ. Α' 279 - 298).

9. φ. 30r - 33r «κβ'. ['Ο]μιλία λεχθεῖσα... ὅτε ἡ τῆς θεοτόκου ἔξεικονίσθη καὶ ἀνεκαλύφθη μορφῇ». ('Αριστ. Β' 294 - 308). Μετὰ φ. 31, χάσμα «... λαμπρότητος [ἀπεστέρητο; ἡλικίων δὲ χαρίτων... ἀνθρωπίνῳ νόμῳ] πλουτοῦντα...» (βλ. 'Αριστ. Β' 300, 1 - 304, 3).

10. φ. 33r - 36r «[κγ'. 'Ο]μιλία λεχθεῖσα ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἠνίκα τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ μεγάλοις ἡμῶν βασιλεῦσι κατὰ πάσης αἰρέσεως ἐστηλογραφήθη θρίαμβος». ('Αριστ. Β' 314 - 326).

11. φ. 36r - 42v «κδ'. [Τ]ῷ περιφανεστάτῳ καὶ περιβλέπτῳ ἡγαπημένῳ ἐν κυρίῳ πνευματικῷ υἱῷ Μιχαήλ τῷ ἐκ θεοῦ ἄρχοντι Βουλγαρίας. [Α]ἱ μὲν ἄλλαι χάριτες...». («(Bal. (!) 200 - 248). Μετὰ φ. 36, χάσμα «... ὄσιος γὰρ [δνομαζόμενος... 'Αδριανοῦ] τότε τὸ ἀρχιερατικὸν κοσμοῦντος ἀξίωμα...» (Bal. 205, 11 - 216, 15' 10). Μετὰ φ. 40, χάσμα «... καὶ τῶν ἀνθρώπων ὅσοι μὴ συν[ειδεῖν εἰσιν ἐκ τοῦ ἁΐστου δεινοί... ἡδονῶν ὀφθῆναι] ἦν δὲ τις νόμον βοηθὸν ἐκτίησατο...» (Bal. 226, λ' 3 - 242. 'Ἡα' 2). Μετὰ φ. 42, χάσμα κολοβοῦν τὴν ἐπιστολὴν «... ἔτοιμος μεγάλας αὐτουργῆσαι πράξεις, [ἐτοιμότερος

1. Τῶν τοῦ Φωτίου ἐπιστολῶν ἐκδόσεις γενικαὶ ἢ μερικαὶ ἐγένοντο πολλαὶ ὧν σπουδαιότεραι, α') Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινου - πόλεως 'Επιστολαί. Photii, sanctissimi patriarchae Constantinopolitani Epistolae. Per Reverendum virum Richardum Montacutum Norvicensem nuper episcopum, Latine redditae, et notis subinde illustratae. Londini, MDCI, I.

β') Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Φωτίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Τὰ Ἀμφιλόχεια, ἡ λόγων ἱερῶν συλλογή, ἐν ἣ ζητήματα τῆς θείας γραφῆς διαλύεται. Ἐκ κώδικος τῆς κατὰ τὸν Ἀθῶνα Μεγάλης Λαύρας. Ἐκδιδόντος Σοφοκλέους Κ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων... Ἀθήνησι, ΑΩΝΗ'.

γ') Photii patriarchae Constantinopolitani Epistolarum libri tres novo ordine dispositi. Patrologiae, series Graeca accurante J. - P. Migne, tomus CII, col. 585 - 1023, 1860.

δ') Φωτίου τοῦ σοφωτάτου καὶ ἁγιοτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἐπιστολαὶ αἰς δύο αὐτοῦ παρήρηται πονημάτια... μετὰ προλεγομένων περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Φωτίου κτλ. ὑπὸ Ἰωάννου Ν. Βαλέττα, ἐν Λονδίῳ 1864.

ε') Sanctissimi Patriarchae Photii archiepiscopi Constantinopoleos Epistolae XLV. E' codicibus montis Atho nunc primum edidit A. Papadopoulos - Kerameus. Petropoli 1896. Περὶ ταύτης βλ. καὶ Φωτιακά, ὑπὸ Ἀ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως ἐν Πετροπόλει 1897.

Αἱ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. δ', β' καὶ ε' σημειουμένας ἐκδόσεις καὶ δὴ εἰς σελίδας.

τὸ κατορθωθὲν διασώσασθαι... παρασχεθήσεται] (Βαλ. 248,14-30). Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη συνεχίζεται προφανῶς μέχρι καὶ τοῦ recto τοῦ πρώτου ἐκ τῶν μετὰ τὸ 42 ἄλλειπόντων φύλλου.

12. φ. 43r-43v ἀκέφαλος «[κς'. Βάρδα μαγίστρω πατρικίῳ καὶ κουροπαλάτῃ. Ἐπὶ τὸ ἄλλος... ὑπὲρ Χριστοῦ] καὶ θείων νομίμων...» (Βαλ. 491).

13. φ. 43r-44r «[κς'. Τῷ αὐτῷ [E]ἰ καὶ νῦν...» (Βαλ. 494).

14. φ. 44r «[κη'. Ἰωάννη πρωτοσπαθαρίῳ. Ἄ]νω ποταμῶν...» (Βαλ. 528).

15. φ. 44r-44v «[κθ'. Β]άρδα μαγίστρω, πατρικίῳ καὶ κουροπαλάτῃ. Ἡ]δειν ἐγώ...» (Βαλ. 494).

16. φ. 44v «[λ'. Β]άρδα καίσαρι. [X]αίρομεν ἐπηρεαζόμενοι...» (Βαλ. 496).

17. φ. 45r-45v «[μβ'. Γρηγορίῳ σπαθαροκανδιάτῳ αἰτησαμένῳ λύσιν ἀπορίας. Ὁ] ἄσπασμὸς ἀνωθεν... τόκος ἀνευ ἀνδρὸς ἐπιγνώσεως...» (Βαλ. 363).

18. φ. 45v-46v «μγ'. Ταρσίῳ πατρικίῳ ἀδελφῷ ἠγαπημένῳ. [E]ἰ μηδεὶς τῶν ἀδικούντων...» (Βαλ. 258).

19. φ. 46v «μδ'. Ἰωάννη τῷ Χρυσοχέρῃ. [H] τῆς τριάδος σύγχυσις...» (Βαλ. 357).

20. φ. 46v-47r «με'. [Τῷ αὐτῷ. Ὡ]σπερ ἐπὶ τῆς θεολογίας...» (Βαλ. 357).

21. φ. 47r «μς'. Τῷ αὐτῷ. [E]ἰ μία φύσις ἐπὶ Χριστοῦ...» (Βαλ. 358).

22. φ. 47r-47v «μς'. [Τῷ αὐτῷ. Ἐ]λλήνες τὸν Χριστὸν καὶ Θεόν...» (Βαλ. 358).

23. φ. 47v «μη'. Τῷ αὐτῷ. [Σ]ίμων ὁ μάγος...» (Βαλ. 359).

24. φ. 47v μθ'. Τῷ αὐτῷ. [E]ρωτᾷς διατί...» (Βαλ. 359).

25. φ. 47v «ν'. Τῷ αὐτῷ. [O]ὐκ ἐγράψαμεν...» (Βαλ. 360).

26. φ. 47v «να'. [Θεοδώρῳ μητροπολίτῃ Λαοδικείας. E]ἰ στάδιόν ἐστιν ὁ βίος...» (Βαλ. 415).

27. φ. 47v «νβ'. [Βαρνάβῃ μονάζοντι. Τ]ί θογγεῖς πενίαν...» (Βαλ. 425).

28. φ. 47v-48r «νγ'. [Σωφρονίῳ μονάζοντι. Ὡ]σπερ αἱ ἀπὸ τῶν τραυμάτων...» (Βαλ. 426).

29. φ. 48r «νδ'. [Λέοντι γεγονότι λογοθέτῃ τῷ Μαδιάμ. E]ὕτυχήκαμεν (sic) καὶ τὰ...» (Βαλ. 453).

30. φ. 48r «νε'. [Ἰωάννη πατρικίῳ καὶ σακελλαρίῳ κατὰ τὸν Δημόχαριν. Λ]αμπρῶν ἐπαίνων δι' ὧν πράττεις...» (Βαλ. 443).

31. φ. 48r-49r «νς'. Σεργίῳ ἀδελφῷ. O]ὐκ ἐστιν ἐναντίον...» (Βαλ. 250).

32. φ. 49r-50v «νς'. Τῷ αὐτῷ [Ἄ]για καὶ μαργαρίται...» (Βαλ. 253).

33. φ. 50v-51r «νη'. [Γαλάτωνι ἀσηκρητις. Ἀ]ρχέτυπον, οἶμαι...» (Βαλ. 451).
34. φ. 51r «νθ'. [Ἰωάννη σπαθαρίω. Ἀ]ριστον μὲν...» (Βαλ. 450).
35. φ. 51r «ξ'. [Λέοντι λογοθέτη τῷ Μαδιάμ. Ὑ]πέχουσί τινες...» (Βαλ. 400).
36. φ. 51r-51v «ξα'. [Ἀρσενίω μοναχῷ. Π]ολλοὶ καὶ τῶν παρ' Ἑλ-
λησιν...» (Βαλ. 426).
37. φ. 51v «ξβ'. Γεωργίω διακόνω καὶ ξενοδόχω. Ε]ἰ νοῦς μὲν γραμ-
μάτων...» (Βαλ. 347).
38. φ. 51v «ξγ'. [Ἰωάννη φιλοσοφοῦντι. Τ]οὺς μὲν ἄλλους...» (Βαλ.
404).
39. φ. 51v-52r «ξδ'. [Τῷ αὐτῷ. Π]υθομένω σοι...» (Βαλ. 405).
40. φ. 52r-53r «ξε'. [Θεοδώρω ἡγουμένω. Π]ροτεινοῦσιν, ἔφης...»
(Βαλ. 338).
41. φ. 53r «ξζ'. [Τῷ αὐτῷ. Ἐ]πεσε Δαβίδ...» (Βαλ. 506).
42. φ. 53r «ξζ' [Βάρδα πατρικίω καὶ στρατηγῷ Μακεδονίας. Ἀ]ρχε
ποθούμενος...» (Βαλ. 441).
43. φ. 53r-53v «ξη'. [Εὐθυμίω μονάζοντι παραπεσόντι. Ε]ἰ μήτε τῆς
ἐκείθεν βασιλείας...» (Βαλ. 508).
44. φ. 53v «ξθ'. [Ἰγνατίω ἐπισκόπω Λόφων. Δ]υσφορεῖς καὶ θρη-
νεῖς...» (Βαλ. 505).
45. φ. 53v «ο'. [Θεοδώρω μητροπολίτη Λαοδικείας. Ν]ῦν καιρός...»
(Βαλ. 415).
46. φ. 53v «οα'. [Τῷ αὐτῷ. Ε]ἰ τέλος παιδείας...» (Βαλ. 502).
47. φ. 53v-54r «οβ'. [Σεργίω ἀδελφῷ. Ο]ὐ καταδῆτοροεύουσα...»
(Βαλ. 256).
48. φ. 54r «ογ'. [Ἰωάννη πατρικίω καὶ σακελλαρίω κατὰ τοὺς Ἀγ-
γουρείους. Λ]ίαν ἔμοιγε δοκεῖ...» (Βαλ. 521).
49. φ. 54r-54v «οδ'. [Εὐλαμπίω ἀρχιεπισκόπω καὶ σκενοφύλακι. Θ]ῆς
τῆν χεῖρα σου...» (Βαλ. 322).
50. φ. 54v-55r «οε'. [Εὐσχήμονι ἀρχιεπισκόπω Καισαρείας Καππα-
δοκίας. Τ]ί θαναμάξεις λίαν...» (Βαλ. 330).
51. φ. 55r «ος'. [Τῷ αὐτῷ. Ἀ]πορεῖς πάλιν καὶ διερωτᾷς...» (Βαλ.
331).
52. φ. 55r-55v «οζ'. [Ἰγνατίω ἡγουμένω μονῆς τῆς ἐν Χρυσοπόλει.
Τ]ὸ δύνатаι δ θεός...» (Βαλ. 344).
53. φ. 55v «οη'. [Ταρασίω ἀδελφῷ. Ἀ]κμάζει τὸ πάθος...» (Βαλ. 535).
54. φ. 55v «οθ'. [Λέοντι λογοθέτη γεγονότι καὶ μονάσαντι ὑπὸ δοκοῦν-
τος φίλου παραλυτηθέντι. Ἀ]μβλὺς τὸ ἦθος...» (Βαλ. 490).
55. φ. 55v «π'. [Βασιλείω πράκτορι. Κεῖρουσιν οἱ παλαιοί...], κολο-

βούται δὲ «... ὁ φόβος οὐδὲ τῆς [ἀτάκτου καὶ ἀλόγου φορᾶς... μελέτη]» (Βαλ. 517-518).

56. φ. 56r-56v, ἀκέφαλον «[Τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ Βασιλείῳ. Ἄκουσον, ὃ φιλανθρωπότατε βασιλεῦ... παρὰ τῶν οἰκείων] τυγχάνειν ἐκώλυον...» (Βαλ. 532,2-533).

57. φ. 56v-57r «Ἰα'. Τῷ αὐτῷ. Ἐγὼ μὲν ὄμνην...» (Βαλ. 533).

58. φ. 57r «Ἰβ'. [Γρηγορίῳ διακόνῳ καὶ χαρτουλαρίῳ τῷ Ἀμασιανῷ. Ἀκούω τινός...» (Βαλ. 434).

59. φ. 57r «Ἰγ'. [Τῷ αὐτῷ. Εἴ τις δοξολογία...» (Βαλ. 434).

60. φ. 57r-57v «Ἰδ'. Τῷ αὐτῷ. Ἐγὼ μὲν οὐκ ἄν φαίην...» (Βαλ. 433).

61. φ. 57v-59r «Ἰε'. Πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα πῶς δυνατόν...» (Βαλ. 352).

62. φ. 59v-60r «Ἰς'. [Ζαχαρία μητροπολίτη Χαλκηδόνος. Εἰ μὲν ἐγὼ τὸν ἐμόν...» (Βαλ. 416).

63. φ. 60r «Ἰζ'. [Τῷ αὐτῷ. Χάρις Χριστῶ...» (Βαλ. 418).

64. φ. 60r «Ἰη'. [Δαμιανῷ ξενοδόχῳ. Ἡκε χθές...» (Βαλ. 512).

65. φ. 60r-v «Ἰθ'. [Μιχαὴλ πρωτοσπαθαρίῳ. Τῆς παιδείας...» (Βαλ. 447).

66. φ. 60v «Ἰθ'. [Βαάνη πραιποσίτῳ καὶ πατρικίῳ. Ἡν ποτε Ῥωμαίους...» (Βαλ. 519).

67. φ. 60v-61r «Ἰα'. [Ἰγνατίῳ μητροπολίτη Κλαυδιουπόλεως. Ἡν ποτε φευκτόν...» (Βαλ. 500).

68. φ. 61r «Ἰβ'. [Μιχαὴλ μητροπολίτη Μυτιλήνης. Ὡσπερ...» (Βαλ. 500).

69. φ. 61r-v «Ἰγ'. [Θεοδοσίῳ μονάζοντι καὶ ἡσυχαστῇ. Τί θαναμάξις... οἰκονομία]. (Βαλ. 496-498,5).

70. φ. 61v-62v «Ἰδ'. [Τῷ αὐτῷ. Ἀλλὰ γάρ... ἐφικτά]. (Βαλ. 498,6-500).

71. φ. 62v «Ἰε'. [Ἀκακίῳ μοναχῷ καὶ ἱατρῷ. Εἰ μὲν μηδέποτε...» (Βαλ. 428).

72. φ. 62v-63r «Ἰς'. [Θεοφίλῳ πραιποσίτῳ. Τὸ μὲν ἀγαπᾶν...» (Βαλ. 518).

73. φ. 63r «Ἰζ'. [Ἀκακίῳ μοναχῷ καὶ ἱατρῷ. Μῆγα κακόν...» (Βαλ. 429).

74. φ. 63r «Ἰη'. [Θεοφίλῳ πρωτοσπαθαρίῳ. Τὰχὺ μανθάνεις...» (Βαλ. 524).

75. φ. 63r «Ἰθ'. [Θεοδότῳ σπαθαροκανδιδάτῳ. Ἀπαντα...» (Βαλ. 526).

76. φ. 63r-64r «Ἰι'. [Ἰγνατίῳ μητροπολίτη Κλαυδιουπόλεως. Ῥήγνυται...» (Βαλ. 275).

77. φ. 64r «Ἰια'. [Εὐσχήμονι καὶ Γεωργίῳ μητροπολίταις. Οἷον ἀθυμῶ...» (Βαλ. 487).

78. φ. 64r-65r «Ἰιβ'. [Εὐλαμπίῳ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ σκευοφύλακι. Ἐπειδή...» (Βαλ. 323).

79. φ. 65r «ριγ'. [Ίσαακίω μοναχῷ. Ε]ἰ καὶ πρὸς θερισμόν...» (Βαλ. 507).

80. φ. 65r - v «ριδ'. [Χριστοφόρω πρωτοσπαθαρίω καὶ πρωτασηκηρίτις. Ή]πειδή...» (Βαλ. 369).

81. φ. 65v - 67r «ριε'. [Ταρασίω πατρικίω ἀδελφῷ. Ὁ]περ...» (Βαλ. 261).

82. φ. 67r - 68r «ρις'. [Μιχαήλ σπανθαροκανδιδάτω. Τ]ὴν τοῦ κήρυκος...» (Βαλ. 365).

83. φ. 68r - 69r «ριζ'. [Ίωάννη πρωτοσπαθαρίω καὶ πρωτονοταρίω τοῦ δρόμου, τὸ ἐπίκλιον Χρυσόχειρι. Ο]ὐδὲν λυμαίνεται...» (Βαλ. 360).

84. φ. 69r - 72v «ριη'. [Κωνσταντίνω ἀδελφῷ. Τ]ὸ περὶ τοῦ Προδρομοῦ...» (Βαλ. 266).

85. φ. 72v - 73v «ριθ'. [Ἀμφιλοχίω μητροπολίτη Κυζίκου. Ὁ]περ Χριστός...» (Βαλ. 277).

86. φ. 73v - 74r «ρκ'. [Θεοδώρω ἀδελφῷ. Π]αρουμία...» (Βαλ. 274).

87. φ. 74r - 75v «ρκα'. [Θεοδώρω μητροπολίτη Λαοδικείας. Π]ολλὰ μὲν...» (Βαλ. 286).

88. φ. 75v «ρκβ'. [Τῷ αὐτῷ. Γ]ενναίων ὄντως...» (Βαλ. 416).

89. φ. 75v - 76r «ρκγ'. [Θεοδώρω ἡγουμένω. Ο]ὐχ ὁ τὸ ρεῦμα...» καὶ τελ. «οὐδὲν πλὴν ἦχον καὶ πληγὴν ἀέρος ἐλέγχων αὐτῶν τὴν δύναμιν» (Βαλ. 424 - 425).

90. φ. 76r «ρκδ'. [Τῷ αὐτῷ. Τ]ὴν Αἰσώπου γνώμην...» (Βαλ. 425).

91. φ. 76r - 76v «ρκε'. [Κωνσταντίνω πατρικίω. Ε]ὐσέβιος ὁ τοῦ Παμφίλου...» (Βαλ. 399).

92. φ. 76v - 77r «ρκς'. [Σεργίω ἀδελφῷ. Π]ότερον...» (Βαλ. 257).

93. φ. 77r - v «ρκζ'. [Θεοδώτω σπαθαροκανδιδάτω κατὰ τοὺς Λαλάκωνας. Λ]αμβάνουσι τὸ ὄνομα...» (Βαλ. 367).

94. φ. 77v «ρκη'. [Ίωάννη προσπαθαρίω καὶ δρουγγαρίω τοῦ πλοῖμου. Ο]ὐ τοσοῦτον...» (Βαλ. 447).

95. φ. 77v - 78r «ρκθ'. [Θεοδώτω σπαθαροκανδιδάτω κατὰ τοὺς Λαλάκωνας. Τ]ὸ ἐμφωλεῦον...» (Βαλ. 368).

96. φ. 78r - v «ρκλ'. [Ταρασίω ἀδελφῷ. Τ]ὸ ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρτον...» (Βαλ. 265).

97. φ. 78v «ρλα'. [Τῷ αὐτῷ. Τ]ί δεῖ πλέον γράφειν...» (Βαλ. 539).

98. φ. 78v «ρלב'. [Βασιλείω κοιαιστορι. Ο]ἰδά ποτε...» (Βαλ. 453).

99. φ. 78v - 79r «ρλγ'. [Ίωάννη πατρικίω καὶ στρατηγῷ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ]περ ἠρώτησας...» (Βαλ. 398).

100. φ. 79r «ρλδ'. [Γεωργίω μητροπολίτη Νικομηδείας. Θ]αυμαῶς μάλιστα...» (Βαλ. 541).

101. φ. 79r - v «ρκε'. [Εὐσχήμονι ἀρχιεπισκόπῳ Καισαρείας. Τ]ί δήποτε...» (Βαλ. 331).

102. φ. 79v-80r «ρλζ' [Νικολάω ἡγουμένω μονῆς τοῦ ἁγίου Νικηφόρου. Ἐ]ναγκαῖος μὲν ὁ φίλος...» (Βαλ. 549).

103. φ. 80r «ρλζ'. [Ταρασίω πατρικίω ἀδελφῶ. Ε]ἰ τοῦ ἀνδρός...» (Βαλ. 539).

104. φ. 80r-v «ρλη'. [Σεργίω πρωτοσπαθαρίω ἀδελφῶ. Ἐ]ρωτᾶς...» (Βαλ. 249).

105. φ. 80v-82r «ρλθ'. [Ἀμφιλοχίω μητροπολίτη Κυζίκου. Τ]ρία σημαινόμενα...» (Βαλ. 279).

106. φ. 82r-v «ρμ'. [Τῶ αὐτῶ. Ὡ]ς καλή σου ἡ ἀπορία...» (Βαλ. 283).

107. φ. 82v-84r «ρμα'. [Γεωργίω μητροπολίτη Νικομηδείας. Ο]ὐ θέλω...» (Βαλ. 296).

108. φ. 84r-88v «ρμβ'. [Τῶ αὐτῶ. Θ]αυμάζεις...» (Βαλ. 299).

109. φ. 88v-91v «ρμγ'. [Τῶ αὐτῶ. Ἐ]πειδή περ οὐ μόνον...» (Βαλ. 311).

110. φ. 91v «ρμδ'. [Παύλω μητροπολίτη Λαοδικείας. Τ]ῆς μακροῦς σου...» (Βαλ. 319).

111. φ. 91v-92r «ρμε'. [Παντολέοντι πρωτοσπαθαρίω. Α]ιγύπτιον ἦν...» (Βαλ. 525).

112. φ. 92r «ρμς'. [Γεωργίω μητροπολίτη Νικομηδείας. Ε]ἴθε μοι...» (Βαλ. 542).

113. φ. 92r «ρμζ'. [Ἀναστασίω πρεσβυτέρω καὶ βιβλιοθηκαρίω Ῥώμης. Ἐ]φ' ἱεραῶς...» (Βαλ. 548).

114. φ. 92r «ρμη'. [Θεοδώρω μητροπολίτη Λαοδικείας. Ἐ]ρότη...» (Βαλ. 503).

115. φ. 92r-v «[Κωνσταντίνω νοταρίω. Ὁ] μῶμος...» (Βαλ. 518).

116. φ. 92v «ρμθ'. [Εὐσχήμενοι ἀρχιεπισκόπω Καισαρείας. Ο]ὐδὲν θαυμαστόν...» (Βαλ. 423).

117. φ. 92v-98v «ρν'. [Ἀπὸ τῆς ὑπεροχίας πρὸς τοὺς ἐπισκόπους. Ἐ]γὼ θαυμάζω...» (Βαλ. 471).

118. φ. 98v-99r «ρνα. [Σάββα πρεσβυτέρω καὶ ἡσυχαστῆ. Τ]ὴν ὁ πατήρ μου μεῖζων μου ἐστί...» (Βαλ. 345).

119. φ. 99r-v «ρνβ'. [Τῶ αὐτῶ. Ο]ὐ μάχεται...» (Βαλ. 347).

120. φ. 99v-100v «ρνγ'. [Ἀμφιλοχίω μητροπολίτη Κυζίκου. Ὁ]περ μαθεῖν...» (Βαλ. 285).

121. φ. 100v «ρνδ'. [Ζαχαρία μητροπολίτη Χαλκηδόνας. Ἐ]πεμψά σοι...» (Βαλ. 543).

122. φ. 100v-101r «ρνε'. [Κωνσταντίνω σπαθαρίω. Σ]ύντομόν σοι...» (Βαλ. 380).

123. φ. 101r-v «ρνζ'. [Εδλαμπίω άρχιεπισκόπω και σκευοφύλακι. Τ]ῆ δεσποτικῆ...» (Βαλ. 326).

124. φ. 101v «ρνζ'. [Τῷ αὐτῷ. Ὁ]τε εἰς ἀπορίαν...» (Βαλ. 327).

125. φ. 101v-102r «ρνῆ'. [Ἰωάννη πατρικίω. Τ]ῷ μὲν φίλω...» (Βαλ. 446).

126. φ. 102r-107r «ρνθ'. [Χριστοφόρω πρωτοσπαθαρίω και πρωτασηκρητίς. Τ]ῆν σήν...» (Βαλ. 370).

127. φ. 107r «ρξ'. [Ἀπὸ τῆς ὑπερορίας τοῖς συνδεδιωγμένους ἐπισκόποις. Ὁ] διωγμὸς βαρῦς...» (Βαλ. 485).

128. φ. 107r-v «ρξά'. [Μαρκιανῷ πατρικίω και δομεστίκω τῶν σχολῶν. Ε]ἴ τις ἠῦχετο...» (Βαλ. 445).

129. φ. 107v-108r «ρξβ'. [Τῷ αὐτῷ. Ἐ]δειξας...» (Βαλ. 445),

130. φ. 108r-109r «ρξγ'. [Ζαχαρίᾳ μητροπολίτη Χαλκηδόνος. Ὁ] μακάριος...» (Βαλ. 320).

131. φ. 109r «ρξδ'. [Γαλακτίωνι πρωτοσπαθαρίω και άσηκρητίς. Τ]ὸ Ἐφοῦδ...» (Βαλ. 385).

132. φ. 109r-v «ρξε'. [Θεοφίλω πρωτοσπαθαρίω και σακελλαρίω. Τ]ὸ μὲν δίκην...» (Βαλ. 528).

133. φ. 109v «ρξς'. [Θεοδώρω μητροπολίτη Λαοδικείας. Μ]ελέτη μὲν...» (Βαλ. 416).

134. φ. 109v «ρξζ'. [Δαμιανῷ ξενοδόχω. Μ]ὴ μείζους...» (Βαλ. 513).

135. φ. 109v «ρξη'. [Μητροφάνει μοναχῷ και ἡσυχαστῆ τῷ ἐκ Σικελίας. Μ]έγα μὲν τὸ ἄλγος...» (Βαλ. 489).

136. φ. 109v-110r «ρξθ'. [Κωνσταντίνω πρωτοσπαθαρίω ἀδελφῷ. Ο]ὗκ ἔστιν...» (Βαλ. 266).

137. φ. 110r «ρο'. [Ἀμφιλοχίω μητροπολίτη Κυζίκου. Ἡ] δικαία πειθώ...» (Βαλ. 544).

138. φ. 110r-v «ροα'. [Σεργίω πρωτοσπαθαρίω ἀδελφῷ. Ἐ]λεγχος...» (Βαλ. 414).

139. φ. 110v-111v «ροβ'. Γεωργίω μητροπολίτη Νικομηδείας... Ἐ]βουλόμην...» (Βαλ. 468).

140. φ. 111v-112r «ρογ'. [Εὐσχήμονι άρχιεπισκόπω Καισαρείας... Ἐ]δέξατό τις...» (Γαλ. 333).

141. φ. 112r-v «ροδ'. [Θεοδώρω ἠγουμένω. Ὁ] μὲν ἀποδῆτότερος...» (Βαλ. 341).

142. φ. 112v-113r «ροε'. [Τῷ αὐτῷ. Ἡ] περιτομή...» (Βαλ. 342).

143. φ. 113r-v «ρος'. [Παύλω μητροπολίτη Λαοδικείας. Ἐ]καμον...» (Βαλ. 546).

144. φ. 113v «ροζ'. [Ἀμφιλοχίω μητροπολίτη Κυζίκου. Ο]ἱ μὲν ἄλλοι...» (Βαλ. 545).

145. φ. 113v-114r «ροή'. [Λέοντι φιλοσόφω. 'Η] τοῦ εἰμὶ παρολκή...» (Βαλ. 403).

146. φ. 114r «ροθ'. [Λέοντι πρωτοσπαθαρίω. 'Ι]σθι, ὡς οὐ μόνον...» (Βαλ. 448).

147. φ. 114r-115r «ρο'. [Εὐλαμπίω ἀρχιεπισκόπῳ καὶ σκευοφύλακι. Τ]ὸ ἐξουσίαν...» (Βαλ. 328).

148. φ. 115r-116v «ροα'. [Κωνσταντίνῳ σπαθαρίῳ καὶ ἀσηκηῆτις. Τ]οῖς φιλομαθοῦσιν...» (Βαλ. 381).

149. φ. 116v-117v «ροβ'. [Εὐσχήμονι ἀρχιεπισκόπῳ Καισαρείας. Σ]υντέμνει τήν...» (Βαλ. 334).

150. φ. 117v-118v «ρογ'. [Στεφάνῳ ὀρθοδοξήσαντι. Τ]ὰ εἶδωλα...» (Βαλ. 400).

151. φ. 118v-120v «ροδ'. [Γεωργίῳ μητροπολίτῃ Νικομηδείας. 'Ο]ν οὐδέν...» (Βαλ. 290).

152. φ. 120v-169v «ροε'. Κατὰ τῆς Θεοποσχιτῶν αἰρέσεως. [Σ]κοπὸν τέθηκά σε τῷ οἴκῳ 'Ισραήλ...», τελ. «...τῶν εὐσεβούντων πίστιν ἀπὸ περράτων» (ἀνέκδοτος).

153. φ. 169v-173v «[ρος'. 'Ε]πιστολὴ πρὸς Ἀρμενίους. [Ἀ]νδρῶν μὲν σωφρόνων καὶ τὰ καθ' ἑαυτούς...», τελ. «...ὑπέδειξε πρὸ βραχέος» (ἀνέκδοτος).

154. φ. 173v-176v «[ρος'. Τ]όμος Δεύτερος... τινες φαίεν ἐκείνων τῶν λόγων, ἀνανταγώνιστον εἶναι τὸ κράτος...», τελ. «... ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν κοινοτέροις τε καὶ συνεπτυγμένοις λόγοις περὶ τῆς οἰκουμενικῆς τετάρτης ἐπήλθομεν συνόδου » (ἀνέκδοτος).

155. φ. 176v «[ροη'.] 'Ιωάννη λογοθέτῃ. [Ἡ] μὲν παροιμία φησὶν ὄρα μακροῦ βίου...», τελ. «...χωρὶς δὲ προσεπικτήσασθαι δίκης ἀδεκάστου καὶ ἱερᾶς δικαιοσύνης, τὸ ἀκελαδμᾶ» (ἀνέκδοτος).

156. φ. 176v-178r «[ροθ'. Τ]αρασίῳ πατρικίῳ ἀδελφῷ. [Τ]ὸ περίψημα...» (Ἀμφ. 217).

157. φ. 178r-179r «[ροη'. Μ]ιχαὴλ ἐκ θεοῦ ἄρχοντι Βουλγαρίας. [Ε]ἰ δάκρυον ἐγράφετο γράμματα...», τελ. «... καὶ κοινὰς ἐν κρίσεως ἀδεκάστω νόμῳ καὶ πνευματικῆς φιλίας ὄρω τιθέμεθα» (ἀνέκδοτος).

158. φ. 179r-180v «[ροη'. Λέοντι καὶ Γαλάτωνι ἀδελφοῖς ἀσηκηῆτις. Τ]ί δήποτε...» (Βαλ. 331).

159. φ. 180v «[ροβ'. Παύλῳ μητροπολίτῃ Λαοδικείας. Ο]ὔτε τοὺς ἐν λόγοις...» (Βαλ. 546).

160. φ. 180v-182r «[ροη'. Ζαχαρίᾳ μητροπολίτῃ Χαλκηδόνος. Γ]ράφεις ἡμᾶς...» (Βαλ. 418).

161. φ. 182r-185v «[ροηδ'. Ἀρσαβῆρ πρωτοσπαθαρίῳ. Ο]ὐ πολλήν...» (Βαλ. 390).

162. φ. 185v-188v «[ρ'ηε'. Ταρασίω πατρικίω αδελφῶ παραμυθητικῆ ἐπὶ θυγατρὶ τεθνηκυία. Ω] ποῦ νῦν Ἑλίας...» (Βαλ. 457).

163. φ. 188v-189r «[ρ'ηζ'. Νικηφόρω φιλοσόφω μονάζοντι. Ἐφ' οἷς μὲν ἡ ἀχθηδῶν], ἀγνωῶ...» (Βαλ. 551).

164. φ. 189r-189v «[ρ'ηζ'. Ἀρσενίω μονάζοντι καὶ ἡσυχαστῆ... Ε]ὶ βλέπων...» (Βαλ. 556).

165. φ. 189v «[ρ'ηη'. Νικηφόρω φιλοσόφω μοναχῶ. Ἀ]μυχανοῦντι...» (Βαλ. 552).

166. φ. 189v-190r «[ρ'ηθ'. Τῶ αὐτῶ. Ὁ] μὲν χειμῶν...» (Βαλ. 552).

167. φ. 190r «[σ'. Κωνσταντίνω νοταρίω. Β]ραδύς μὲν ἦσθα...» (Βαλ. 558).

168. φ. 190r-v «[σα'. Νικήτα πρωτοσπαθαρίω... Ὀ]ἶδα μὲν...» (Βαλ. 449).

169. φ. 190v-191v «[σβ'. Θεοφάνει διακόνῳ καὶ πρωτονοταρίω. Ἀ]νθρωπε...» (Βαλ. 348).

170. φ. 191v-192r «[σγ'. Νικηφόρω φιλοσόφῳ μονάζοντι. Δ]ειλὸς μὲν...» (Βαλ. 435).

171. φ. 192r-194r «[σδ'. Τῶ αὐτῶ. Ὁ]ς μὲν οὐκ ἔχεις...» (Βαλ. 435).

172. φ. 194r-194v «[σε'. Τῶ αὐτῶ. Ὀ]ὔτε σκηνὴν καὶ θέατρον...» (Βαλ. 440).

173. φ. 194v-196v «[σς'. Εὐσεβία μοναζούσῃ καὶ ἡγουμένη παραμυθητικῆ ἐπὶ ἀδελφῆ τελευτησάσῃ. Ε]ὶ μὲν ἀφ' ἡμῶν...» (Βαλ. 464).

174. φ. 196v-197r «[σζ'. Εὐσχήμονι ἀρχιεπισκόπῳ Καισαρείας. Π]αῦλος ὁ θεῖος...» (Βαλ. 335).

175. φ. 197r-v «[ση'. Τῶ αὐτῶ. Ω]σπερ ὁ κλεινός...» (Βαλ. 337).

176. φ. 197v-198v «[σθ'. Γεωργίῳ μητροπολίτῃ Νικομηδείας. Τ]ὸ μὲν βαθύτερον...» (Βαλ. 294).

177. φ. 198v-199v «[σι'. Ἀρσενίῳ μοναχῶ πρεσβυτέρῳ καὶ ἡσυχαστῆ. Ἡ]ν καιρός...» (Βαλ. 427).

178. φ. 199v-200v «[σια'. Τῶ φιλοχρίστῳ καὶ μεγάλῳ βασιλεὶ Βασιλείῳ... Ἡ] καλὴ σου...» (Ἄμφ. 206).

179. φ. 200v-201v «[σιβ'. Νικολάῳ ἡγουμένῳ μονῆς τοῦ ἁγίου Ταρασίου. Ἡ] τοῦ ρήτορος φωνή...» (Ἄμφ. 208).

180. φ. 201v-202r «[σιγ'. Θεοδώρῳ μητροπολίτῃ Λαοδικείας. Ε]ὶ ἀλλάξεται Αἰθίοψ...» (Παπαδ. 1).

181. φ. 202r «[σιδ'. Τῶ αὐτῶ. Ὀ]ὐδ' ἂν τῶν ἀφ' ἱερᾶς...» (Παπαδ. 1).

182. φ. 202r-203v «[σιε'. Ἀμφιλοχίῳ μητροπολίτῃ Κυζίκου. Τ]ῶν ἀποστολικῶν δὴμάτων...» (Ἄμφ. 209).

183. φ. 203v-204r «[σις'. Βασιλείῳ σπαθαροκανδιάτῳ Πελοποννησίτῃ. Μ]αγνητίς...» (Ἄμφ. 215).

184. φ. 204r - 205r «[σιζ'. Κωνσταντίνω ἀδελφῷ. Τ]ρία ταῦτά ἐστιν...» (Ἄμφ. 216).

185. φ. 205r - ν «[σιη'. Γρηγορίω ἀρχιεπισκόπῳ Συρακούσης. Ἡ] ὄσα καὶ ὄρια γῆς...» (Ἄμφ. 218).

186. φ. 205v - 208r «[σιθ'. Ταρασίω πατρικίῳ ἀδελφῷ. Π]ολιτείας ἡμέρου...» (Ἄμφ. 219).

187. φ. 208r «[σκ'. Τ]αράσιος πατρικίος Φωτίῳ. Κ]αὶ πῶς ἂν δεξαί-
μην εὐγενεῖ τόκῳ...», τελ. «...εἰ ἐνδεέστερον τῆς ἐπιθυμίας» (Παπαδ. 2).

188. φ. 208r - ν «[σκα'. Ταρασίω πατρικίῳ, ἀδελφῷ. Ο]ὐ νόθοι γο-
ναί...» (Παπαδ. 3).

189. φ. 208v «σκαβ'. Ταράσιος Φωτίῳ... Ε]ἰ γνησίους καὶ ἀδελφούς
τόκους...», τελ. «...πῶς οὐ χαλεπωτέραν ἐστὶ τὴν ὕβριν ἐπισπᾶσθαι»
(Παπαδ. 3).

190. φ. 208v «[σκαγ'. Ταρασίω πατρικίῳ, ἀδελφῷ. Ὅ]ρας οἷα πράτ-
τεις...» (Παπαδ. 3).

191. φ. 208v - 209r «[σκαδ'. Ταράσιος πατρικίος Φωτίῳ... Ἀ]λλὰ γὰρ
εἰ τὰ δικαιοτάτα...», τελ. «... μᾶλλον δὲ τῆς σῆς γεωργίας, ὃ δέσποτα»
(Παπαδ. 3).

192. φ. 209r - ν «[σκαε'. Ταρασίω πατρικίῳ ἀδελφῷ. Ὄ]ς γλυκὺς μοι...»,
τελ. «... καὶ τηλικαύτας καταλάβοι» (Παπαδ. 5).

193. φ. 209v «[σκας'. Πέτρῳ πατρικίῳ. Π]ροτάττει τῶν ἐπιστολῶν...»
καὶ κολοβοῦνται «... τῆς ἀποστολῆς ὑπηρεσία [καὶ τῷ ἀπαραβλήτῳ δρομῷ...
τῷ σώματι ἔρρωσο]». (Ἄμφ. 222).

Αἱ δύο ἀνεκδότοι ὁμιλίαι τοῦ Φωτίου. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκδί-
δομεν ἤδη τὰ ὑπ' ἀριθ. 4 καὶ 5, ἦτοι τὴν ἐν φ. 13r - 16r καὶ τὴν ἐν φ. 16r -
18v ὑπ' ἀριθ. ιζ' καὶ ιη' σημειουμένας δύο ἀνεκδότους μέχρι τοῦδε καὶ
ἀγνώστους, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, Ὅμιλίας τοῦ Φωτίου.

Α'.

φ. 13r

ΟΜΙΛΙΑ ΡΗΘΕΙΣΑ Τῷ ΜΕΓΑΛῷ ΣΑΒΒΑΤῳ

φ. 13v Ὡ τοῦ φρικτοῦ | καὶ μεγίστου μυστηρίου' καλὸν γὰρ ἀπὸ θαύματος ἐν
καιρῷ καινῶν καὶ παραδόξων πραγμάτων τοῦ λόγου ἀπάρξασθαι. ὦ τῆς τοῦ
δεσπότητος καὶ πλάστου περὶ ἡμᾶς ἀπάτου προνοίας. ὦ κριμάτων ἄβυσσος
5 καὶ πλοῦτος χρηστότητος, καὶ πηγαὶ φιλανθρωπίας ἀφθονα τὰ νάματα προ-
χεόμεναι καὶ κόσμον ὅλον ὑπερκοσμίως ἀρδεύουσαι καὶ τὸ θεῖθρον βλυ-
στάνουσαι μὴ κενούμενον. ὦ δεσπότητος πάθος καὶ τάφος καὶ θάνατος, πα-
θῶν καὶ θανάτου καὶ ἄδου κατάλυσις. τίς οὐκ ἔξυμνεῖ καὶ δοξάζει καὶ τέ-
θηπε τὰ παθήματα; τίς οὐ φρίσσει καὶ τρέμει καὶ ἰλιγγᾷ τὰ ῥαπίσματα;
10 τίς δ' οὐχὶ θάμβους πληροῦται καὶ καταπλήττεται τὰ ἐμπτύσματα, τὴν

χλεύην, τόν μηκτυρισμόν, τήν φραγγέλωσιν, πόδας άνεπάφους διαπεπαρμέ-
 νους, και χείρας όρών άχράντους έξορυσσομένας, και πλευράν τῆ λόγχη
 τραυματιζομένην, έξ αὐτῆς τε μετα νέκρωσιν ἐπὶ θαύματι θαῦμα τὸ σῶμα
 τοῖς αἵμασι φοινισσόμενον; τίνος ταῦτα; ὡ τῆς άνοχῆς και τῆς μακροθυ-
 5 μίας, τοῦ ποιητοῦ τῶν ὄλων και δημιουργοῦ και ῥήματι μόνῳ διακυβερνῶν-
 τος τὰ σύμπαντα. τίνος ἔνεκα πάσχοντος; ἴν' ὑφ' ὧν ταῦτα πάσχει και δια-
 παίξεται, τῷ γένει τούτων χαρίσθαι τήν ἀπάθειαν' ὑφ' ὧν μαστίξεται και
 σταυροῦται και τιτρώσεται, μαστίγων και τραυμάτων τήν ἡμετέραν ἀπαλ-
 λάξῃ φύσιν, οἷς αὐτήν ἡ παράβασις τῆς ἐντολῆς έξαρπάσασα και δουλωσα-
 10 μένη πικρῶς τοῖς πάθεισι κατηκίσατο, ἵνα τὸ κατ' εἰκόνα πάλιν ἐμμορφωσά-
 μενος, ὃ τοῖς ἐκτόποις τῶν πράξεων ἐσπαράξαμέν τε και συνεζοφώσαμεν,
 τήν ἀρχαίαν ἡμῖν εὐγένειαν ἀνακτήσθαι. διὰ τοῦτο σταυροῦται και θνήσκει
 και θάπτεται, ἵνα τῆς τοῦ δράκοντος τυραννίδος τὸ ἀνθρώπειον ἀρπασά-
 μενος και τῶν τοῦ θανάτου βόθρων ἀνελεύσας ἑαυτῷ συναναστήσῃ και τῆς ἐν
 15 παραδείσῳ κληρουχίας έξ ἧς ἐθιλοκακήσας έξωρίσθῃ, πάλιν ἀξιῶσῃ. οὗτος
 τῆς ἔκουσίου σταυρώσεως, ὃ και ἀγγέλοις ἀληπτος πρὸ τοῦ τελεσιθῆναι, σκο-
 πός, τοῦτο τῶν δεσποτικῶν παθημάτων τὸ τέλος, τοῦτο τῆς τοῦ λόγου κέ-
 νώσεως τὸ κεφάλαιον, τοῦτο τῆς κατὰ Χριστὸν οἰκονομίας τὸ συμπέρασμα,
 ἡ ἐμῆ τῆς αἰχμαλωσίας ἀνάρρυσις, ἡ ἐμῆ τοῦ πταιίσματος ἐπανόρθωσις, ἡ
 20 ἐμῆ σωτηρία και τελείωσις, δι' ἣν τοῦ λόγου παράδοξος ἐκ παρθένου γέν-
 νησις και φάτινη και σπάργανα, και φυγὴ πρὸς Αἴγυπτον, κακείθεν τῆς ὑπο-
 στολῆς ἀναστολὴ και ἐπάνοδος και Πρόδρομος γεωργῶν έξ ἐρήμου καρδίας
 μετάνοιαν, και συντελειοῦσά μοι τὸν βαπτιστὴν ἀλλ' οὐ τὸν βαπτιζόμενον
 βάπτισις' και πειράζων και πειραζόμενος' και μαθητῆς προδιδοῦς και διδά-
 φ.14r σκαλος προδιδόμενος, και ἀγωνιῶν τε και θρόμβοις | ἰδρώτων σταζόμενος,
 ἀρχόντων φρόνημα φρουαττόμενον, και ἀρχιερέων φθόνος ἀναφλεγόμενος και
 κουστωδία και φραγγέλωσις, εἶτα και σταυρὸς και θάνατος και τάφου κα-
 τοίκησις. ἀλλὰ γὰρ μηδέν σοι στυγνὸν μὴ δὲ σκυθρωπὸν ἐμπέσῃ' και γὰρ
 διὰ σὲ και ἰάφων κένωσις, και θανάτου νέκρωσις, και ἄδου καθάρσεις,
 30 και τριήμερος ἔγερσις τήν πάντων ἀνάστασιν ἔργοις ὀρωμένοις πιστουμένη
 και θεοπρεπῶς ἐγκαινίζουσα. δι' ἐμὲ ταῦτα πάντα, ἵνα ἐμὲ σώσῃ τὸν ἀπειθῆ
 και τῆς πρώτης ἐντολῆς ἀφρόνως ἀποσκιρτήσαντα. πλούτῳ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγα-
 θότητος και σοφία βουλήματος τὸν ἀνθρώπον χερσὶν οἰκειαῖς παλαμησάμε-
 νος και τήν τοῦ πλασθέντος πλευράν εἰς διάπλασιν γυναικὸς τεχνησάμενος
 35 και παράδεισον αὐτοὺς ἀταλαιπώρως οἰκεῖν κληρωσάμενος δίδωσιν ἐντολήν
 εἰς γυμνάσιον, ἵνα μὴ ἀργὸν και ἀκίνητον και τῆς λογικῆς φύσεως ἀνάξιον
 βίον ὃ πρῶτος τοῦ παραδείσου πολίτης ἐμπολιτεύοιτο. φυτῷ δὲ συνάψας τήν
 ἐντολήν, ὃ καλὸν μὲν ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καλὸν δὲ πειραθῆναι γεύσει (τὸ
 γὰρ ἀνέραστον οἰκοθεν ἔχον τὸ ἀποτρόπαιον οὔτε τῆς ἔξωθεν ἐστὶν ἐπιδεῆς
 40 φυλακῆς, οὐ μὴν οὐδ' εἰς βάσανον ἔξεως και δοκιμασίας προτείνεσθαι δι-

καιον) σαφῶς ἀποθεσιπίζει καὶ περιφανῶς, οἷόν τε τῆς ἐντολῆς εἰ συντηρη-
 θείῃ τὸ ἔπαθλον καὶ οἷον ἀθετουμένης τὸ ἐπιτίμιον· τὴν μὲν γὰρ, θανάτου
 πρόξενον ἀνακηρύσσει, τὴν παράβασιν, τὴν δέ, συγκρότησιν τῆς ἀθανασίας
 ἀποφαίνεται καὶ βεβαίωσιν, ἵνα μὴ μόνον δῶρον ἦ, ἀλλὰ καὶ ἀγώνων ἄθλον
 5 τὸ ἀθάνατον. καὶ τούτων οὕτω θεοπροπῶς καὶ κρείττον ἢ αἰτιολογεῖσθαι
 συντελεσθέντων, Ἄδὰμ σὺν τῇ Εὐᾷ παντοδαποῖς ἀγαθοῖς ἐν ἀγεωργίῳ καὶ
 παμφόρῳ κήπῳ ὑπῆρχον ἐνευθινοῦμενοι. ἀλλ' ὁ σκολιὸς καὶ βάσκανος ὄφρις
 οὐ φέρων ἐντροφῶντας ὄραν ἥς αὐτὸς ἐξώσθη μακαριότητος, δέον ἐφ' οἷς
 ὄλισθε μετανοεῖν καὶ μὴ φθόνῳ τὴν ἔπαρσιν δι' ἣν κατεροράγη χαλεπωτέραν
 10 ἀποτελεῖν μηδ' αὐξεῖν κακῶ τὸ κακόν, ὃ δέ, τούτου μὲν ὀλιγόρησε, φθό-
 νος γὰρ οὐκ οἶδε μέτρα τηρεῖν ἁμαρτήματος, ἐποφθαλμίσας δὲ προγόνους
 τοὺς ἑμοὺς καὶ συλαγωγῆσας ἐπικλόποις λόγοις τὴν διάνοιαν, λάφυρόν τε
 τούτους, οἶμαι, παρακοῆς ἐργασάμενος αὐτίκα τε τῆς ἀθανασίας ἀπεγύ-
 μνωσε, καὶ τῆς ἐν παραδείσῳ τρυφῆς ἥλλοτροίωσεν, ἐκεῖθ' ἐν τε τοὺς
 15 ἔξ αὐτῶν φύντας, τῆς ἄνωθεν καὶ σφῶν αὐτῶν ἐλευθερίας ὥσπερ παραγκνη-
 σάμενος καὶ ταῖς ἡδοναῖς κακομηχάνως ἐξαψάμενος, ὄλου τύραννος τοῦ
 ἀνθρωπείου [γένους διη]έρθη καταφρουάτεσθαι. τί δ' ὁ τεχνίτης λόγος
 καὶ πλάστης ἕμος; ἀρ[α... τὸ φιλο]κάλως καὶ ἐπιμελῶς· παρεῖδε δὲ τυραννοῦμε-
 φ.14ννον τὸ πλασθὲν | ἢ οὐ προϋνόησατο μὲν, οὐ πανσόφως δέ· ἢ πανσόφως
 20 μὲν οὐ φιλανθρωπῶς δέ, καὶ τίς φιλανθρωπίας ἢ σοφίας ἢ προνοίας οὐκ ἐν
 τούτῳ μάλιστα δείκνυται ὑπερβολή; ἔξ αὐτῆς γὰρ παραβίασεως ἀρξάμενος,
 πολλαῖς καὶ ποικίλαις μεταχειρίσεσι τὸ πεπτωκὸς ἀνορθοῦν· διὰ τε λόγου
 καὶ νόμου καὶ προφητῶν, εὐεργεσίαις τε παραδόξοις καὶ ὁμοτρόποις συμ-
 φοραῖς, τέλος, ἐπεὶ τοῦ καλοῦ καθάπαξ ἢ φύσις ἡμῶν ὀλισθίσασα καὶ ὑπο-
 25 χείριος τῷ τυράνῳ γενομένη εἰς ἐκτοπωτέρας καὶ ἀρρήτους πράξεις ἐξώ-
 κειλε, μείζονός τε καὶ ἀναλόγου τῶν τετολημένων τῆς ἐπικουρίας ἔδειτο·
 καὶ τί γὰρ ἄλλο ἢ ἀναπλάσεως; ὡ τῆς ὑπὲρ νοῦν φιλανθρωπίας, ταύτης καὶ
 τυγχάνει· ὃ γὰρ τοῦ ἀνάρχου πατρὸς σύνθρονός τε καὶ συναΐδιος υἱὸς καὶ
 λόγος, ὃ τῶν αἰῶνων ποιητῆς καὶ τῶν ἰσωμάτων ταγμάτων δημιουργός,
 30 ὃ πλάστης ὃ ἕμος καὶ συμπάσης τῆς κτίσεως συνοχεὺς καὶ νεύματι μόνῳ
 ἐδύνακτος πάντα πηδαλιουχόν, ἐκ παρθενικῶν αἱμάτων ἵνα ἀναπλάσῃ ἕμ
 σάρκα διαπλάττει ἑαυτῷ καὶ τίκτεται καὶ βαπτίζεται καὶ σταυροῦται καὶ
 θάπτεται θνήσκων, ἵνα τῶν τῆς ἁμαρτίας ἀρκύων, ἃς ἡ ἐμὴ θραθυμία καὶ
 ῥαστώνη διαπλεξαμένη παρεξέτεινε, ἐγὼ τούτων ὑπεραλλόμενος, παθῶν καὶ
 35 θανάτου κρείττων γένομαι. εἶδες φιλανθρωπίας πέλαγος, εἶδες συμπαθείας
 ἄβυσσον, εἶδες προνοίας καὶ σοφίας ἀνεξιχνίαστα κρίματα, εἶδες ὕψος συγ-
 καταβάσεως; ῥαπίζεται δι' ἕμὲ δεσπότης ὃ ἕμος καὶ σταυροῦται καὶ θνήσκει

17 lacuna ex defectu chartae post ἀνθρωπείου.

18 lacuna ex defectu chartae post ἀρ.

καὶ θάπτεται, ἴν' ἔμοι τὰ τῆς δουλείας ἀπαλείψῃ στίγματα, ἵνα μοι τὴν
ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ἀθανάσιαν χαρίσθῃται. σταυροῦται
καὶ θνήσκει καὶ θάπτεται, καὶ γῆ τρομάσσουσα κατασειέται, καὶ ναοῦ διαρ-
ρήγνυται καταπέτασμα, καὶ σχίζονται πέτραι, καὶ ἥλιος πολλῶ τῷ σκότῳ
5 καλύπτεται οὐχ ὑποτρεχούσης καὶ ἐπιπροσθούσης αὐτῷ τῆς σελήνης τὰς
ἀκτῖνας, κατὰ τὸν ἐντεθέντα τῇ φύσει θεσμόν, ἀλλὰ παραδόξως τε καὶ
ὑπερφυῶς ὡς ἐν ἀπωτάτῳ τῆς διαστάσεως μέτρῳ συμπασχούσης τε καὶ συνα-
μαρουμένης καὶ τῷ τοῦ κτίστου πάθει ἐπιστυγναζούσης, μονονουχὶ φωνὴν
ἀφιέντων τῶν κτισμάτων καὶ τὴν εἰς τὸν κοινὸν δεσπότην ὕβριν ὀλοφυρο-
10 μένων καὶ τὸ μέγεθος τοῦ τολμήματος οἷς ὑφίστανται παθήμασι λαμπρῶς
ἐκδιηγουμένων. σὺ δέ, τί λέγεις, ὦ Ἰουδαῖε; οὐδὲ τὰ τῶν ἀψύχων σε πάθη
δυσωπεῖ; οὐδὲ τοὺς δι' αὐτῶν ἐλέγχους εὐλαβεῖ; ἀλλὰ γῆ μὲν σαλευομένη
δογεῖται, ἡ δὲ σὴ καρδία τῇ πωρώσει παχυνομένη μᾶλλον ἔτι σκληρύνεται,
καὶ πέτραι μὲν σχίζονται τὴν κατὰ φύσιν συνέχειαν ἀραιούμεναι (?), σὺ δὲ τὴν
15 γνώμην εἰς φύσιν λίθου πηγνύμενος μεταβέβλησαι μηδενὶ τρόπῳ. . . . (ας |
φ.15r) μαλασσόμενος, καὶ ἥλιος μὲν φόβῳ τὰς λαμπηδόνας συστέλλει, σὺ δὲ τὰς
μιαιφόνους χεῖρας ἀθέσμως ἐκτείνεις, καὶ σελήνη μὲν στυγνάξει, σὺ δὲ τὸ
ἔμμανὲς τῆς γνώμης ὀπλίξεις; τὸν νόμον ποσὶ κατεπάτησας, τοὺς προφήτας
ἀπέκτεινας, νῦν δὲ κατὰ τοῦ νομοθέτου τὴν λόγῃην ὠθεῖς, καὶ τὸν προφη-
20 τευθέντα θανάτῳ κακούργων καθυποβάλλεις· ὁ δοῦλος τὸν δεσπότην, ὁ πη-
λὸς τὸν κεραμέα, τὸ πλάσμα τὸν πλάσαντα· ὄντως, οἱ ἀχάριστοι τὸν εὐεργέ-
την, τὸν ἐλευθερωτὴν οἱ αἰχμαλώτοι, οἱ δέσμιοι τὸν ἐπιδημήσαντα λύσαι
τῶν δεσμῶν, τὸν κριτὴν οἱ κατάκριτοι, ὅτι τυφλοῖς τὸ φῶς ἐχαρίσατο, ὅτι
χεῖρας παρειμένας νευρώσας ἐκράτυνεν, ὅτι χωλῶν τὰς βάσεις ὀρθώσας ἐστή-
25 ριξεν, ὅτι λεπρὸς τῆς λώβης ἐκάθηρεν, ὅτι παραλύτους ἀρμόσας συνέσφιγ-
ξεν, ὅτι πηγὰς αἱμάτων τῆς ἐφαφαμένης ἐξήρανε, ὅτι πολλὰς χιλιάδας ὀλί-
γοῖς ἄρτοις ταῖς τῶν μαθητῶν γεωργομένης παλάμαις ἐξέθρεψε, ὅτι πᾶσαν
μαλακίαν φυγαδεύσας ἐξηφάνισε καὶ Λάζαρον τεταρταῖον ἐκ τάφου καλέσας
ἀνέστησε. ταῦτα σε φονᾶν καὶ μεμνῆναι κατὰ τοῦ δεσπότητος παρεσκεύασεν;
30 ἐφ' οἷς προσῆκεν εὐχαριστεῖν, δι' ἐκεῖνα ἠχθῆς ἀγνωμονεῖν, ἐφ' οἷς ὕμνοις
γεραίρειν, ὕβρεσι πλύνεις, ἐφ' οἷς δοξολογεῖν, βλασφημεῖς· δι' ὧν ἡ τῆς θεό-
τητος ἔλαμπεν αἴγλη καὶ τὸν τερατουργοῦντα λαμπρῶς τῷ κηρύγματι διὰ
τῶν ἔργων θεὸν ἐμαρτύρει ἀληθῆ, δι' ἐκεῖνον σὺ τὰς σὰς ἐπεσκοτίεις ὄψεις,
καὶ κατὰ τοῦ κοινοῦ σωτῆρος καὶ δημιουργοῦ σταυρὸν καὶ θάνατον μελετῶν
35 οὐκ ἐνεδίδως ὄλωσ μιαιφονῶν. ἔγνω βοῦς ἐπὶ φάτνης τὸν δεσπότην ἀνακεί-
μενον, καὶ ὄνος τὸν κύριον αὐτοῦ ἐποχούμενον, Ἰσραὴλ δὲ με ἐπὶ τῇ αὐτοῦ
σωτηρίᾳ, σημεῖοις καὶ τέρασι παραγεγονότα οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαὸς με ὃν ἤκω
λυτρωσόμενος οὐ συνῆκεν· ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ

15 lacuna ex defectu chartae post τρόπῳ.

35 - 38 Πρβλ. Ἦσ. Α3.

τοῖς ὤσιν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμνυσαν, μὴ ποτ' ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσι καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἴασομαι αὐτούς, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. ἡμεῖς δὲ οἱ ἔξ οὗ λαοῦ λαός, Κύριε, λελογισμένοι περιουσίος, καὶ οἱ ἔξ οὗκ ἤλεημένων οὐδ' ἠγαπημένων, πόρρω γὰρ ὄθουν ἡμᾶς αἱ πράξεις τῶν δεσποτικῶν καὶ τηλικούτων διαθέσεων, ἤλεημένοι καὶ ἠγαπημένοι τῇ χρηστότητι μόνῃ καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μέχρις αἵματος ἡμᾶς ἀγαπήσαντος τὴν τῆς καρδίας αὐτῶν πόρρωσιν ἀπολοφυράμενοι καὶ τὴν ἀγνώμονα γνώμην πᾶσαν ἐκνικήσασαν εὐγνωμοσύνην τολμήσαντες. . . . τὸ ἀνίατον ἀρρώστημα. . . .

φ.15νοι. . . καὶ καθαρὰς τὰς συνειδήσεις πάσης ἀμαρτίας. . . | διὰ τῆς μετανοίας ὑσώφω θαντισθέντες καὶ καθάραντες, πάντως δὲ καθαρὰς παραστήσαντες, προσέλθωμεν τῷ κυριακῷ Χριστοῦ σώματι οὐ κρύφα νῦν: ὡς ὁ νυκτερινὸς ἐκεῖνος φίλος προσιόντες καὶ τῷ φόβῳ τὸ πρόθυμον περιστέλλοντες καὶ τῷ δειλιῶντι τῆς ψυχῆς τὸν πόθον ἐπισκιάζοντες καὶ γῆ καὶ τάφῳ τῷ κοινῷ τῶν ἀποικοιμένων νόμῳ τὸν θησαυρὸν κατορύττοντες, ἀλλὰ μετὰ τῶν χειροβικῶν δυνάμεων φωναῖς πανδήμοις δορυφοροῦντες καὶ μεγαλύνοντες καὶ ἀδιστακτῶ πίστει καὶ πόθῳ τῷ δεσποτικῷ προθύμως ἐπιθειάζοντες σώματι οὐ παρὰ Πιλάτου ὑπὸ Ἰωσήφ ἐξαιτούμενοι, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἔξαιτηθέντος πᾶσι πιστοῖς φιλανθρωπῶς νυνὶ χορηγούμενον, *λάβετε φάγετε διακεκραγότες καὶ λέγοντος, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα μου τὸ ὑπὲρ ἡμῶν κλώμενον εἰς ἄφρῃς ἀμαρτιῶν, ὑπὲρ ὑμῶν δι' οὓς σεσάρκωμαι, δι' οὓς ἐσταύρωμαι, δι' οὓς καὶ νῦν καθ' ἐκάστην ἐπὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης θύομαι ἵνα τοῦ θύματος ἀξιούμενοι σύσσωμοι καὶ συμμετοχοὶ τῆς ἐμῆς δόξης γένησθε, δι' οὓς τάφον ᾤκησα καὶ πύλαι χαλκαῖ*

15 *συνετριβήσαν καὶ κλειθρα καὶ μοχλοὶ σιδηροὶ συνεθλάσθησαν καὶ τὰ τῆς καθ' ὑμῶν τυραννίδος βασιλεία καθηρέθησαν. τάφῳ γὰρ ὁ δεσπότης καλύπτεται, ἀλλ' ἡμῖν τὴν ἀθανασίαν προβάλλεται, σουδαρίῳ τὸ πρόσωπον περιστελλεται, ἀλλὰ τὴν στολὴν τῆς ἀφθαρσίας τοὺς εἰς αὐτὸν πεπιστευκότας ἀμφιέννυσι, σπαργάνοις νεκροστόλοις περιελίσσεται, ἀλλὰ τὰς τῆς ἀμαρτίας*

20 *ἡμῶν πολυπλόκους σειρὰς διαρρήγνυσι, νεκροῖς ὁμόσκηνος γίνεται, ἀλλὰ τὰς οὐρανίους σκηνας τῶν ἐκ νεκρῶν ἀνισταμένων ἐτοιμάζει τῷ πληρώματι, τάφῳ καλύπτεται καὶ τοῦ ἄδου τὸ κράτος σκυλεύεται καὶ θανάτου τὰ κέντρα συντριβεται καὶ τῶν τεθνεώτων χορὸς ἀνιστάμενος σὺν ἡμῖν διαπρυσίως βοᾷ, ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον, ποῦ σου ἄδη τὸ νῆκος; κατεπόθη γὰρ ὄντως*

30 *Χριστοῦ σαρκωθέντος εἰς νῆκος ὁ θάνατος. ὦ τάφε τάφῳ αἰώνιων κένωσις, ὦ σκηνῶν οὐρανίων ἀναπλήρωσις. ὦ τάφος ἔξ οὗ τῆς ἐμῆς ἀμαρτίας ἡ νέ-*

1-3 Ματθ. 13, 15 καὶ Πράξ. 28, 27.

9 vacuum post τολμήσαντες, lacuna ex defectu chartae post ἀρρώστημα.

10 vacuum post ἀμαρτίας.

- κρωσις ανεβλάστησε και τῆς απολυτρώσεως ἡ χαρὰ ἐξήνθησεν. ὦ τάφος ἐν
 ᾧ τῶν ἐμῶν παραπτωμάτων ἐνθάπτεται τὸ κατάρκωμα και τῆς σωτηρίας ἀνε-
 δόθη τὸ δικαίωμα, δι' οὗ τῆς φθορᾶς ἀπερρυσάμην τὴν ἑυτιδα και τῆς
 ἀφθαρσίας στολιζομαι τὴν ἐλπίδα, ἐν ᾧ...τὸ θνητὸν τῆς ἐμῆς ἐξετάκη φύσεως
 φ. 16r και τῆς ἀθανασίας ἀνεπλάσθη τὸ ἀξίωμα. [ὦ τάφος] | δι' οὗ τῶν δαιμόνων
 κατεπτῶθη τὸ κράτος και τὸ τῶν ἀνθρώπων ἀνυψῶθη κέρας, δι' οὗ τὸ δυ-
 σεβὲς τῶν ἑλληνιστῶν ἐνεκρώθη δόγμα και τῶν πιστῶν τὸ θεῖον ἐκρατύνθη
 σέβας. ὦ τάφος ὑπὸ Ἰουδαίων χλευαζόμενος και ὑπὸ ἀγγέλων δορυφορούμε-
 νος, ὑπὸ κουστωδίας στρατιωτῶν φυλαττόμενος και ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως
 10 προσκυνούμενος. ἀλλ' ὁ τάφος οἰκήσας δι' ἡμᾶς και νεκροῖς ἐναριθμιοσ γε-
 γονῶς και τὴν ἀνάστασιν αὐτουργήσας ἡμῖν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸ σὸν
 ποιμνιον τοῦτο τὸ μέγα και πολυπληθὲς, ὃ οὐκ οἶδ' ὅπως ἔταξας ποιμαί-
 νειν ἡμᾶς, αὐτὸ συμποιμαίνειν και συνδιεξάγειν ἐπὶ ζωοφόρους και πνευμα-
 τικὰς ἀρούρας, τῆς μὲν αἰρετικῆς και σχισματικῆς νομῆς δι' ἧς και τοῦ ἀρ-
 15 χεκάκου δράκοντος ἰδὸς λεληθῶτως παρεισδύεται, ὡς θανατηφόρου λύμης
 ἀπελαύνων ἐπὶ δὲ τὴν σὴν ἄπαντας συνελαύνων ἀγέλην και μάνδραν και τὸν
 εὐσεβῆ και πιστὸν ἡμῶν βασιλέα τῆ σῆ παλάμη περιφρουρῶν, δεῖξον ἐπὶ
 πλέον τοῖς πολεμίοις φοβερόν, τοῖς ὑπηκόοις εὐμενῆ και τῆς σῆς βασιλείας
 ἅμα ἡμῖν καταξίωσον' πρὸς σὲ γὰρ ἄπαντες καταφεύγομεν και σοὶ πάσας
 20 ἡμῶν τὰς ἐλπίδας ἀνητήσαμεν και σοὶ τὴν προσκύνησιν και τὴν δοξολογίαν
 ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ και τῷ συναϊδίῳ και ζωαρχικῷ πνεύματι
 νῦν και ἀεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

B'.

φ. 16r ΟΜΙΛΙΑ ΡΗΘΕΙΣΑ ΕΝ Τῷ ΑΜΒΩΝΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗ, ΤΕΤΡΑΔΙ ΤΗΣ Α' ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

- "Ανδρες ὅσοι τῷ σωτηρίῳ βαπτίσματι τῆς αὐτῆς ὥσπερ ἀπογεννηθέν-
 τες μήτρας εἰς ἀδελφοὺς ἐνεγράφητε και οὗς ἡ γνώμη τῶν ἐν Κυρίῳ τέκνων
 5 τῷ κλήρῳ προσένειμε, τὴν ἀπαρχὴν τῆς νηστείας ἀρχὴν ποιησώμεθα τῆς
 τῶν ἀρετῶν ἵνα τὴν τῶν πνευματικῶν ὠδίνων κοινωvίαν τοῖς ἔργοις βεβαι-
 ωσώμεθα και τῆς υἰοθεσίας ἀνόθεντον διασωσώμεθα τὸ ἀξίωμα και ἵνα
 τοὺς καρποὺς τῆς γεωργίας ἐν καιρῷ τῆς μισθαποδοσίας τρυγήσωμεν, μὴ δὲ
 τὸ σῶμα μὲν στερησώμεν τρυφῆς τὴν δὲ ψυχὴν ἐμπλήσωμεν ἀνιάτων πα-
 10 θῶν, μὴ δὲ νοσήματι τὸ νόσημα σοφισώμεθα ἐφ' ἑαυτοῖς τῆς κακοτεχνίας
 τὴν ἀδειαν λαμβάνοντες, μὴ δ' ἁμαρτία τὴν ἁμαρτίαν ἀποκρυψώμεθα ὑπὸ
 πῶντι ῥάκει τὴν ἀβλεψίαν περιστέλλοντες, ἀλλ' ὑγεία τὴν ἀρρωστίαν ἀπο-
 τριψώμεθα και κατορθώματι τὰ πταίσματα ἀπολουσώμεθα. εἰσὶ γάρ, εἰσὶ
 τινες οἱ νηστείαν μὲν ἐπιτηδεύουσιν, ἀνθρωπαρεσκία δὲ τὴν χάριν αὐτῆς...

4 lacuna ex defectu chartae post ἐν ᾧ.

14 lacuna ex defectu chartae post αὐτῆς.

- φ.16 νουσι καὶ τῶν πόνων τὸ κέρδος δέον ὄν συνέχειν ἀθλίως σκορπίζουσι, φρενο-
 βλαβῶν ἐμπόρων ἔργον μιμούμενοι, οἱ πελάγει μὲν καὶ θαλάσση ἄπειρον κύ-
 τος ἀναμετρούσαντες καὶ τὰς ἐν τῷ διάπλῳ τρικυμίας καὶ τὴν ζάλην ἀβλαβῶς
 ἐκπεράσαντες, οἱ δὲ καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ χεῖλη τοῦ αἰγιαλοῦ ἐλλιμενίζόμενοι,
 5 ἀποβάθρα τῆς θαλάσσης ὡσπερ αὐτῇ τῇ θαλάσση τὴν ἐμπορίαν πᾶσαν βυ-
 θίζοντες ἄγουσι. τοιοῦτόν ἐστιν ἰδεῖν τὸ πάθος τῶν εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων
 δόξας ἀφορώντων καὶ τὸν τῆς νηστείας πόνον ὑποδυομένων· ἔνιοι δέ, σιτίων
 μὲν ἐνδεία τὴν ὄψιν λεπτύνουσι, φυσήματι δὲ τῆς κενοδοξίας ὄιδουσι τε καὶ
 φλεγμαινουσιν, ὅλους ἑαυτοὺς τῇ πονηρᾷ ταύτῃ διαίτῃ κατασαρκώσαντες καὶ
 10 πάθει χαλεπωτέρῳ τῆς οἰήσεως τὸ προλαβὸν πάθος τῆς γαστριμαργίας φιλο-
 νεικήσαντες ἀποκρύψασθαι, ἄλλοι δὲ βρωμάτων ἀποχῆ τὸ σῶμα σεμνύνουσι
 γλώσση δὲ καὶ λοιδωρίαις τὰς τῶν πλησίον σάρκας πικρῶς κατεσθίουσι, οἷς
 κρείσσον ἦν δαιμονᾶν καὶ τὰ οἰκεῖα μέλη δεῖπνον παρατίθεσθαι ἢ τοὺς τῶν
 πλησίον βίους ταῖς συκοφαντίαις δαπανᾶν καὶ ταῖς ἐπὶ τούτοις πολυπραγμο-
 15 σύναις καὶ μεψιμοιρίαις ἐμφιλοχωρεῖν· τὸ μὲν γάρ, οἶμαι, τῷ ἀκουσίῳ καὶ
 χαλεπῷ τοῦ παθήματος εἰς ἔλεον ἔλκειν ἱκανὸν τοὺς ἐντυγχάνοντας καὶ τῆς
 ἀνωθεν εὐμενείας ἐν καιρῷ τῆς τῶν βεβιωμένων ἐξετάσεως οὐκ ἐξωθεῖ· ὁ
 δὲ, μανικὴν τινα καὶ δαιμονιώδη καὶ ἀπάνθρωπον πρᾶξιν ἐκὼν ὑπερχό-
 μενος, εἰκότως τε τὸ παρὰ τῶν ὁμοφύλων ἔλκος καὶ μίσος ἐφέλκεται καὶ τὴν
 20 θείαν δίκην ἀμείλικτον ἑαυτῷ καὶ φοβερὰν ἀπεργάζεται. τί τὰ σὰ καταλι-
 πὼν ἀνθρωπε τὸν πέλας λογοθετεῖς; τί τὴν δοκὸν τὴν ἐπὶ τῆς κόρρης φέρων
 τοῦ ὀφθαλμοῦ τὰ κάρφη περιεργάζῃ τοῦ ἀδελφοῦ: τί τῆς δεσποτικῆς οὐκ
 ἀκούεις νομοθεσίας μὴ κρίνετε παρακελευομένης; καὶ οὐ μὴ κριθῆτε, ἀλλ’
 ὡσπερ ἄλλου νομοθέτου πολίτην ἐντάξας ἑαυτὸν ἀντιπολιτευόμενον οὐ
 25 γράμμα ἀλλὰ βίον δεικνύεις τὸν σόν; καὶ κρίνεις τὸν πλησίον καὶ ταῖς κατ’
 αὐτοῦ διαβολαῖς ἐντροφᾶς ἴσως τοῦ σοῦ κατεμβοῶντος σοι νομοθέτου καὶ
 προστάσσοντος· οὐ μένον· οὐ γὰρ τοιαῦτα ὁ ἡμέτερος, κρίνε ἵνα μὴ κριθῆς,
 καί, ἄλλους βάλλε καὶ τίτρωσκε ταῖς σοι προσηκούσαις λοιδωρίαις ἵνα λά-
 30 σῃν ἐπικρύπτων πονηρίαν. ὁ δὲ γε ἡμέτερος νομοθέτης καὶ θεός, μὴ κρί-
~~νετε, διαμαρτύρεται, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε καὶ τίς εἶ οὐδ’ ὁ κρίνων ἀλλότριον~~
- φ.17 Γικέτην, διὰ τοῦ θεσπεσίου Παύλου πάλιν ἐπιτιμᾶ [...ἐν ᾧ] / γὰρ φησι κρίνεις
 τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις. ποία γὰρ σε πρὸς τοῦτο τῆς ἁμαρτίας κα-
 τεπεῖγει βία; ποῖον σε κέρδος ἐκ ταύτης ἐλπίζόμενον τῆς μανίας ἐπὶ ταύτην
 35 παρακαλεῖ τὴν ἀναισχύντιαν, ὥστε καὶ ἐντολῶν μὲν ὀλιγορῆσαι μισοπονήρου
 δεσπότου, ὑποκύναι δὲ προστάγματι μισανθρώπου τυράννου; μᾶλλον δέ, τίς
 οὐκ ἐπακολουθεῖ ζημίᾳ τοῖς ταύτην τὴν ματαιοπονίαν ταλαιπωρουμένοις;

23 Λουκ. ζ' 37.

24 lacuna ex defectu chartae post ἐπιτιμᾶ.

24 - 25 Ρωμ. β' 1.

όταν γάρ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις παραπτώμασι δέον πενθεῖν καὶ μετανοεῖν καὶ
 νηστεία τὴν ἁμαρτίαν κολάζειν καὶ τῷ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον τοῦ κοινοῦ
 κριτοῦ τὸ εὐμενὲς προαρχάξειν, καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἀρρύεσθαι φιλανθρωπίαν,
 ἡμεῖς δὲ ταῦτα μὲν πάντα ἐν οὐδενὶ ποιούμεθα λόγῳ καὶ τὰ οἰκεία ἔλκη
 5 ἀθεράπευτα ἔωμεν, τῶν ἀλλοτρίων δὲ καὶ ὧν ἡμῖν οὐδὲν προσήκει πικροὶ
 καθήμεθα ἔξετασταί, καὶ ῥῆμα καὶ βῆμα καὶ μειδίαμα τοῦ πλησίον πολυ-
 πραγμονοῦντες, τί γὰρ δεῖ λέγειν πράξεις ὧν οὐδὲ γεγενημένων ἢ πονηρὰ
 συνήθεια τῷ καθημερινῷ τῆς μελέτης ἐγγυμασασμένη ῥᾶστα καὶ πιθανῶς
 ἀναπλάττει, καὶ ταῖς ἡμετέροις ἐπινοίαις ὑποθάλπουσα πόνον τῷ ἀνθρω-
 10 πίνῳ βίῳ καὶ ἀδικίαν ὠδίνει; καὶ ταῦτα ὥσπερ ὑπὸ δικαίῳ καὶ κατὰ θεσμὰ
 θεῖα προκαθημένῳ κριτῇ γῆ ῥοῆ τῆς ἡμετέρας καθυποβάλλοντι γλώσσης,
 ὄλην ἐνασχυμονοῦντες οὐκ ἐρυθριῶμεν τὴν ἡμέραν, οἱ ταῦτα δὴ οὖν μελέ-
 την βίου ποιούμενοι καὶ τούτοις ἐνδαισιώμενοι, πῶς οὐ τὴν ἐσχάτην ζημίαν
 καὶ ἧς οὐδὲ λύσιν ἔνεστιν εὐρεῖν ἀθλίως ἑαυτοῖς ἐπισπώμεθα; ταῖς γὰρ ἑτέρων
 15 πολιτείας ἀσέμνοις λόγοις εἰς τὸ λυμαίνεσθαι ἐνεδρῶντες, αὐτοὶ τὸν οἰκείον
 βίον εἰς τὴν τῶν συκοφαντῶν μεταταξάμενοι μοχθηρίαν κακοῖς ποικίλοις ἐλω-
 βωσάμεθα, καὶ κρίνειν ἄλλους ἐπαρθέντες, εἰς τὸν τῶν κατακριτῶν βόθρον
 αὐτοὶ καταπίπτομεν. καὶ τότε τίνες; οἱ φαῦλοι τοὺς ἀγαθοὺς, οἱ πονηροὶ
 τοὺς ἐπεικειῖς, καὶ εἰ μὴ τι ἄλλο τὸ περίεργον. βούλεσθε εἶπω καὶ τὸ ἡμέ-
 20 τερον; τὰ πρόβατα, τὸν ποιμένα καὶ τὸν κυβερνήτην, οἱ ἐμπλέοντες, καὶ ὧν
 ἐκεῖνος τῆς σωτηρίας ὑπεραγρυπνεῖ, αὐτοὶ κατὰ τῆς ἐκείνου καθεύδουσι φυ-
 λακῆς· καὶ εἴθε ἐκάθευδον, ἀλλὰ μὴ πόδα καὶ χεῖρα καὶ πάντα λίθον κινῶ-
 σιν, ἵνα πάντως ἀνιάσωσιν, ἐντεῦθεν τε ἠαυθυμότερον τὸν ἐφεστηκότα τῆς
 σφῶν αὐτῶν ἐπιστασίας οἷα εἰκὸς ἀντιλαμβάνεσθαι κατεργασάμενοι, καθάπερ
 25 μηδενὸς χαλιναγωγῶντος καὶ περιέποντος ἀλλ' ὡς ἂν ἡ τοῦ βουλήματος
 ὄρμη τοὺς τῆς εὐπειθείας νόμους διαπτύσασα προστάττη, ἐπὶ πᾶσαν πράξιν
 εἰς παράνοیان ὀρώσαν ἀκωλύτως εἰσελάσσωσιν. οὕτως εἰς οὐδὲν ὠφελείας ἀπο-
 τελευτᾷ ἢ νηστεία... τοῦ κρίνειν ἑτέρους καὶ κατακρίνειν τὸ ἀκρατὲς οὐ κο-
 φ.17ν λίσεται. τοῦτο τῆς τοῦ πονηροῦ / μεθοδείας τὸ κακούργημα· τοῦτο τῆς φθο-
 30 νεοῦς ἐκείνης καὶ βασκάνου φύσεως τὸ ἐπιτήδευμα· τοῦτο τοῦ μισανθρώπου
 δαίμονος τὸ μηχανήμα· κακία τὴν ἀρετὴν ἀπαμβλύναι, καὶ τὴν γαλήνην τῆς
 νηστείας φθόνου τρικυμίας συνταράξει, καὶ ζάλη γλωσσαλγίας εἰς κλύ-
 δωνα παθῶν ἐμψυῆσαι, καὶ ὑπεροχύιον αὐτῷ κυβερνήτῃ λογισμῶ ὄλον τὸν
 ἀνθρώπον ἀπεργάσασθαι, τί γὰρ ὄφελος νηστείας ἐν τοῖς σοῖς χεῖλεσι κα-
 35 τασπαταλώσης τῆς λοιδορίας; τί δὲ σύντηξις σώματος τῆς σῆς γλώσσης
 παινομένης τε καὶ κατεντροφώσης ἐν ταῖς τῶν πλησίον πονηρολογίαις;
 τί δὲ δεῖ τὸ πρόσωπον φέρειν καθαρὸν ἀπὸ τῆς ἕξ οἴνου. . . . ταῖς κατ'

28 lacuna ex defectu chartae post νηστεία.

37 vacuum post οἴνου.

ἀλλήλων συκοφαντίαις μεθυόντων τῶν λογισμῶν, καὶ τὴν κοκκίνην τῆς
 μαιφονίας χροῖαν εἰς αὐτὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς παραπεμπόντων; ἔθιτό
 ποτε καὶ Ἰεζάβελ παραπέτασμα μύσους, νηστείαν, τὸν κατὰ τοῦ δικαίου
 5 Ναβουθὲ θάνατον σκηνοποιούσα. φησὶ γὰρ ἡ Γραφή περὶ αὐτῆς· καὶ
 ἀπέστειλε τὸ βιβλίον [πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους] καὶ τοὺς ἐλευθέρους
 τοὺς κατοικοῦντας μετὰ Ναβουθὲ. καὶ ἐγγράπτο ἐν τοῖς βιβλίοις [λέγων],
 νηστεύσατε νηστείαν, καὶ καθίστατε τὸν Ναβουθὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ, καὶ
 ἐγκαθίστατε δύο ἄνδρας υἱοὺς παρανόμων ἐξεναντίας αὐτοῦ, καὶ καταμαρ-
 10 τυρῶσάτωσαν αὐτοῦ [. . .]. καὶ ἐξαγαγέτωσαν αὐτόν, καὶ λιθοβολήσάτωσαν
 αὐτόν, καὶ ἀποθανέτω [. . .] εἶτα, καὶ ἐκάλεσε, φησὶ, νηστείαν, καὶ ἐκά-
 θισαν τὸν Ναβουθὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ. [. . .] καὶ κατεμαρτύρησαν αὐτοῦ,
 ἄνδρες τῆς ἀποστασίας τοῦ Ναβουθὲ, καὶ ἐξήγαγον αὐτόν ἔξω τῆς πόλεως,
 καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτόν ἐν λίθοις, καὶ ἀπέθανεν. ὄργῃς ὅπως ἡ νηστεία
 15 πλεονεξίας καὶ συκοφαντίας συνδραμούσης οὐ μόνον οὐδὲν ὤνησεν ἀλλὰ καὶ
 προκάλυμμα τοῦ δραματουρουμένου φόνου κατὰ τοῦ δικαίου γέγονε; πῶς
 οὖν τις τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων τὴν προᾶξιν μεταδιώκων οἶται τὴν νηστείαν
 εἰς κατορθωμάτων λόγον αὐτῷ λελογίσθαι; ὅπου γε πλεονεξίας καὶ συκο-
 20 φαντίας ὡς ἔστιν ἰδεῖν συνελθούσης τὴν λαθραίαν τούτων μίξιν αὐτὴ παρέ-
 σχεν ἐκτελεσθῆναι, εἰς τὸ τηλικούτον μύσος ἀποκηθῆναι, ζηλωτῆς ἔστι τῆς
 πονηροῦς ἐκείνης καὶ ἀθλίας γυναικός, μᾶλλον δὲ τοῦ προστάγματος αὐτῆς
 ὑποκρυπτόμενος προσωπείῳ· κηρύσσει γὰρ καὶ αὐτὸς τῷ προσώπῳ τὴν
 νηστείαν, ὡσὰν λαθραῖον αὐτῷ καὶ κατὰ σκοπὸν τῷ τῆς πονηρίας δρᾶμα
 25 ἐπὶ πέρας ἀφίκεται τῆς παρανομίας. οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην
 ἐγώ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. πρὸς τοὺς κατασχηματίζοντας ἑαυτοὺς τῇ
 τοιαύτῃ νηστείᾳ ἐν ὀργῇ βοᾷ, νηστείαν καὶ ἀργίαν [καὶ τὰς νομυμνίας ὑμῶν]
 καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. νηστεία Θεῷ ἀποδεκτὴ ἢ μετὰ τῆς
 τῶν βρωμάτων ἀποχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀποστροφῆ, τοῦ φθόνου, τοῦ
 30 μίσους, τῆς συκοφαντίας, τῆς κεν[οδοξίας], τῆς γλωσσαλγίας, τῶν ἄλλων
 κακῶν. τούτων ἀπάντων ὁ τὴν ἀληθῆ νηστεύων νηστείαν.../τῷ Θεῷ, πάση
 φ.18 δυνάμει καὶ πάσῃ σπουδῇ ὀφείλει ἀποληθῆναι καὶ ταῖς ἐκείθεν του πονηροῦ
 ἐπινοουμέναις προσβολαῖς ἀνάλωτος μένειν καὶ ἀσάλευτος· ὁ δὲ σιτίων μὲν
 ἔνδειαν ἀσκῶν, ἐγκράτειαν δὲ τῶν εἰρημένων παθῶν μὴ τηρῶν, ὁμοίος ἔστι
 35 τῷ θεμέλιᾳ μὲν οἰκίας καταβαλλομένῳ λαμπρᾷ, ὄφεις δὲ καὶ σκορπίους καὶ
 ἐχίδνας συνοικίζοντι αὐτῷ ἐν αὐτῇ· ὡσπερ γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκίας ἐκείνης ἢ τῶν
 καλῶν θεμελίων καταβολὴ παγίς γίνεται τοῖς προσιούσι θανατηφόρος τῶν

5-11 Βασιλ. Γ' κ' 8-14.

27 Ἠσ. Α' 13-15.

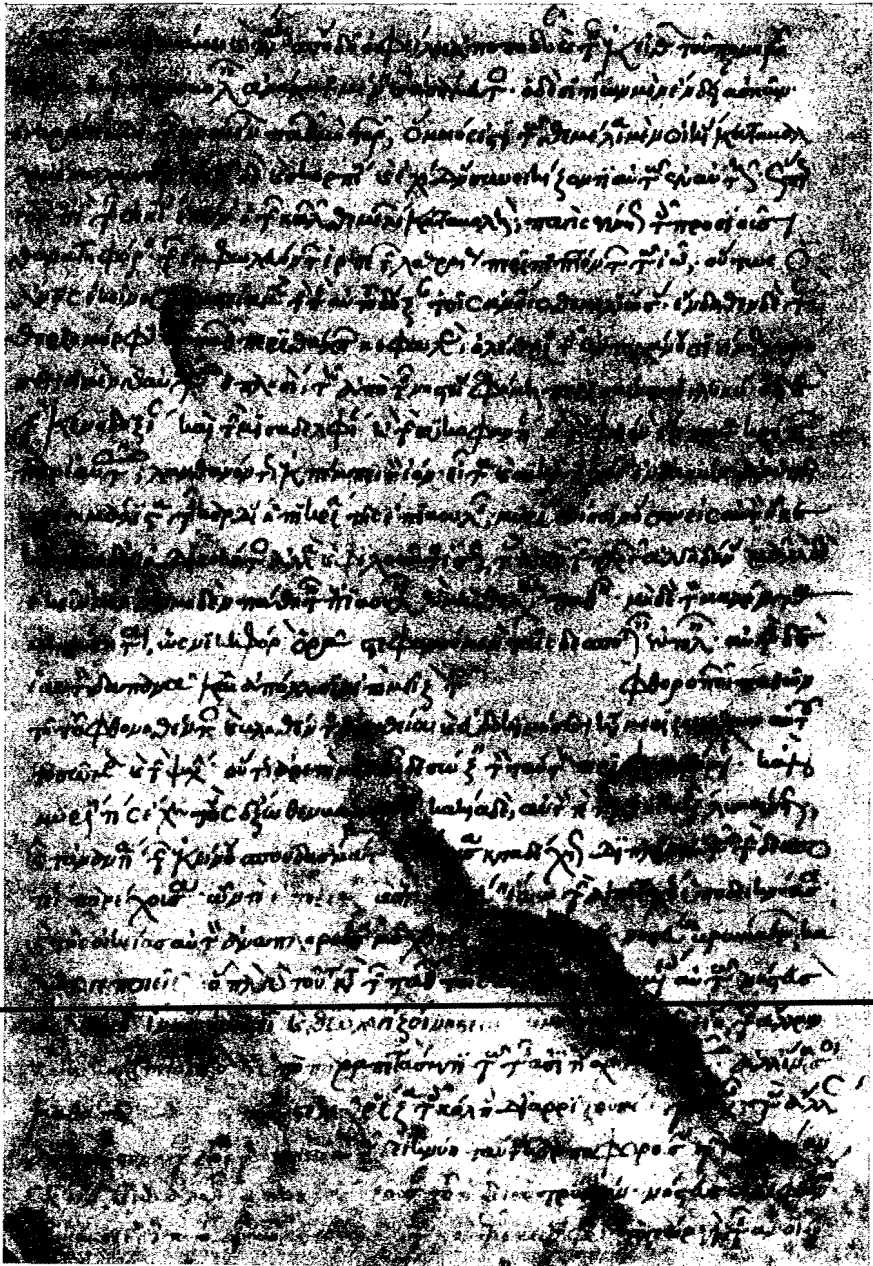
30. lacuna ex defectu chartae post νηστείαν.

έμφωλευόντων έρπετών λαθραίως περιλιπόντων τῷ ἰῶ, οὕτως ὁ ἄνθρωπος
 εκείνος ὁ νηστεία μὲν τὴν περὶ αὐτοῦ δόξαν τοῖς ἀνθρώποις θεμελιώσας
 ἔνδοθεν δὲ τὰς θηριομόρφους τῶν παθῶν περιθάλπων κεφαλὰς, ὀλέθριος
 τοῖς ἐντυγχάνουσι γίνεται· πρόσσεισι μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ πλησίον τῆ ἀπὸ τῆς
 5 νηστείας φήμη περισαίνοντι γλυκύ, ὁ δὲ τὴν κενοδοξίαν καὶ τὴν μισαδελ-
 φίαν ἢ τὴν συκοφαντίαν ἢ τὸν φθόνον ἔρποντα κρύπτων παρ' ἑαυτῷ, λαν-
 θανόντως ἔκπέμπει τὸν ἰόν, εἶτα καὶ πικρὸν τοῖς λόγοις ἔνδακόν, ἂν ὑπερ-
 βλήσῃ μάλιστα τῆς καρδίας ἢ πικρία τῆς ἐπιβουλῆς, μυρίας ἐνήσιν ὅσον εἰς
 αὐτὸν ἦκε κατὰ τοῦ μηδὲν ἡδικηκότος ἀλλὰ καὶ φιλοῦντος ἴσως τὰς ἀπὸ τῆς
 10 πληγῆς ἀλγηδόνας, μᾶλλον δὲ ἐκείνον μὲν ἂν μηδὲν πάθῃ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἢ
 μὴ θελήσει παθεῖν· μὴ δὲ τὸν βαλόντα μιμήσῃται, ὡς νικηφόρον ὄρᾳ στεφανού-
 μενον ταῖς δεσποτικαῖς ἐντολαῖς, αὐτὸς δὲ ἑαυτὸν δαπανᾷ καὶ ἀπόλλυσιν ἐπὶ
 μεῖζον τῶν... φθιτοροποιῶν παθῶν τῆ τοῦ φθινοθέντος καὶ βληθέντος ἀπα-
 15 θεία καὶ εὐδοκιμήσει καταμεριζομένων αὐτοῦ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. οὐ-
 τως ἄρετὴ μὲν οἶδε σώζειν τὸν ταύτῃ περιφρονητόμενον, κἂν μυρίους τις ἔχη
 τοὺς ἔξωθεν βάλλοντας, κακία δέ, αὐτόν τε τὸν κεκτημένον λυμαίνεται καὶ
 τάναντία τῶν ἐκείνου σπουδασμάτων καὶ ἄκουσα καταδέχεται διπλὴν αὐτῷ
 τὴν δεσποτείαν παρέχουσα, ὧν τε ἐπηρεάζειν καὶ ἐπιβουλεύειν ἔγνω τὴν ἀπο-
 20 τυχίαν ὑποδεικνύουσα καὶ τῆς οἰκείας αὐτὸν ἀναπληροῦσα μοχθηρίας καὶ
 ἀθλιότητος. νηστεύεις βρωμάτων; καλῶς γε ποιεῖς· ὄπλον γὰρ τοῦτο κατὰ
 τῶν παθῶν τοῖς καλῶς γε χρωμένοις αὐτῷ. νήστευσον καὶ φθόνου, ἵνα σοι
 ἢ νηστεία καὶ Θεῷ λογίζοιτο νηστεία, καὶ μὴ προσωπεῖον εἶη τῶν ἄλλων
 κακιῶν καλυπτομένων ὡς ὑπὸ παραπετάσματι τῷ τῆς αἰτιᾶς σχηματισμῷ·
 25 ἄλλ' ἵνα σοι, καθάπερ εὐθαλῆς καὶ πολυστέλεχος ῥίζα τοῖς κόλοις διαρρι-
 ζουμένη τῆς ψυχῆς, τὰς ἄλλας ἀναβλαστάνῃ τῶν ἄρετῶν καὶ σὺν αὐτῇ δει-
 κνύῃ ταύτας καρποφορούσας τὴν μακαρίαν ἐκείνην καὶ ὡς ἀληθῶς ἀπαθα-
 νατίζουσαν τοῦ παραδείσου τροφήν, νήστευσον ἄνθρωπε, φθόνου· φθόνος
 ἐστὶ τὸ τοῦ διαβόλου ἐντρύφημα, τῆς πονηρᾶς ἐκείνης φύσεως τὸ γεώργιον
 φ.18ν τῆς ἀνθρώποις | προσηκούσης. νηστεύεις τροφῆς; πολλῷ μᾶλλον ἀποσχέσθαι
 30 σε δεῖ καὶ τῆς δαιμόνων σιτεύσεως. ἄρτον ἀγγέλων ἄνθρωπον φαγεῖν ἀγα-
 θόν· ἄρτος δὲ δαιμόνων ὀλέθριος. τοῦτο γέγονε τοῦ πρώτην τάξιν λαχόντος
 ἐν οὐρανῷ ἢ πρώτη καὶ τελευταία πλησμονή, καὶ μέθη, καὶ κραιπάλη, καὶ
 ἀπάλεια· τούτῳ γὰρ τῷ ὑπόχρω τοῦ φθόνου προπόματι ὁ ἔωσφόρος μεθυ-
 σθεῖς καὶ ἐποφθαλμίσας τὸν ἄνθρωπον, τῶν οὐρανίων ἀντύγων ἀθλιῶς κα-
 35 τέπεσε, καὶ τάρταρον ᾤκησε, καὶ κατὰ τῆς ἡμῶν ἔξ ἐκείνου φωνᾷ φύσεως·
 φόνος γάρ, φθόνου κῆμα, καὶ τοὺς ἀπαξ αὐτῷ μεθυσθέντας ἀνανῆσαι τῆς
 μανίας, χαλεπώτατον. νηστεύεις βρωμάτων; νήστευσον κενοδοξίας· μήτηρ
 ἐστὶν αὕτη τοῦ φθόνου συνανδρωθεῖσα τὴν ἄνοιαν· καὶ γὰρ ὁ φθονῶν τοῖς

παρευδοκιμοῦσιν αὐτὸν κινεῖται φθονεῖν, ἐκεῖνος δὲ νικᾶν ἅπαντας φιλονει-
 κεῖ ὁ καινὰ καὶ μεγάλα καὶ τὰ μηδὲν αὐτῷ προσήκοντα φανταζόμενος περὶ
 ἑαυτοῦ καὶ τούτοις ἀφρόνως ἐπαιρόμενος, εἰς τὸν τοῦ φθονοῦντος ἐμπίπτει
 κρημνόν. καὶ παρευδοκιμούμενος, τήκεται ἀνοῖα καὶ ματαία δόξη ἀθλίως
 5 ἀναθεῖς ἑαυτόν. νήστευσον καταλαλιᾶς καὶ συκοφαντίας· γεννήματα καὶ
 ταῦτα τοῦ φθόνου καὶ πρωτότοκοι τοῦ φόνου ἀδελφαί· πρῶτον γὰρ ἀφ'
 ἡμῶν ὁ φθόνος ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ταῦτα γεννᾷ, εἴθ' οὕτως ὥσπερ ἐσχάτη
 καὶ ὀλέθριος γονὴ αὐτῷ τε τῷ γεγεννηκότι καὶ τοῖς φθονηθεῖσιν ἐπιτίκτεται
 ὁ φόνος· ὧν φύγωμεν ἀγαπητοὶ τὴν λύμην, βδελυξώμεθα τὴν κακίαν, μηδὲ
 10 τῆς πείρας ἐγγύς γενέσθαι θελήσωμεν· νηστείαν δὲ προσάξωμεν θεῷ καθα-
 ράν, φιλαδελφίαν τὴν ψυχὴν ὠραῖζουσαν, καὶ ταπεινοφροσύνην τὸ σῶμα
 λαμπρύνουσαν, καὶ ταῖς πρεπούσαις ὑμολογίαις τὸν νοῦν ἀγιάζουσαν, καὶ
 τοῖς προσήκουσι περὶ ἀλλήλων λόγοις τὰ χεῖλη μυρίζουσαν, καὶ δι' ἔμμε-
 λοῦς τῆς τούτων ἀσκήσεως πρὸς τὴν ἀπάθειαν παραπέμπουσαν. ἂν οὕτω
 15 πολιτεύοισθε καὶ τὰς ἡμετέρας παραινέσεις ἔργῳ φυλάττοντες ἐπιδείξοιτε,
 ἐμὲ μὲν συνεχέστερον ὑμῖν ὁμιλεῖν ἐπιτρέψετε· τοῦτο μὲν, τοῖς λόγοις· τοῦτο
 δέ, ταῖς τῶν θεῶν λογίαις ὑπαναγνώσεσι. καὶ τῆς εἰσιέναι μελλούσης ἑβδο-
 μάδος ὁ καιρὸς τὸν ἔλεγχον δώσει. ὑμῖν δὲ ἑαυτοῖς τὴν τῶν οὐρανῶν βασι-
 λείαν κατακτήσεσθε, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιοθῆναι χάριτι καὶ φιλαν-
 20 θρωπία τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει
 πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις ἅμα τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ συνανάρχῳ
 καὶ συναϊδίῳ πνεύματι, τῇ ὁμοουσίῳ καὶ ζωαρχικῇ τριάδι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Τὰ δύο ταῦτα κείμενα πλουτίζουν σημαντικῶς τὰς γνώσεις τὰς ὁποίας μέχρι τοῦδε κατείχομεν περὶ τῶν Ὅμιλῶν τοῦ μεγάλου πατριάρχου. Ἡ πρώτη ἐκ τῶν δύο τούτων Ὅμιλῶν, «Ὅμιλία ῥηθεῖσα τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ», εἶναι τρίτη ἐκ τῶν διασωθειῶν ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος Ὅμιλῶν τοῦ Φωτίου (αἱ ἕτεροι δύο εἶναι· α' «Ὅμιλία λεχθεῖσα ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ» βλ. Ἀριστ. Β' 294-308, καὶ β' «Ὅμιλία ῥηθεῖσα εἰς τὴν θεόσωμον ταφήν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ ἁγίῳ Σαββάτῳ» βλ. Ἀριστ. Β' 442-471). Ἡ δευτέρα, «Ὅμιλία ῥηθεῖσα ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῇ τετράδι τῆς α' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν», πρέπει νὰ συνδυασθῇ πρὸς τὴν «Ὅμιλία λεχθεῖσα ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς Ἁγίας Σοφίας τῇ παρασκευῇ τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν» (βλ. Ἀριστ. Α' 192-199). Ἡ εἰδικωτέρα μελέτη τῶν Ὅμιλῶν τούτων, αἵτινες τὸ πρῶτον ἤδη ἐκδίδονται (*) ἐνταῦθα, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν, τῶν ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι, ἀνεκδότων κειμένων, θὰ παράσχη πολλὰ καὶ ἀξιόλογα φιλολογικὰ καὶ ἱστορικὰ στοιχεῖα τῆς περιόδου καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Φωτίου.

1. Εἰδικωτέρα φιλολογικὴ ἐπεξεργασία τῶν Ὅμιλῶν τούτων ὡς καὶ ἀνάπτυξις τῶν χρονολογικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν ζητημάτων, αἵτινα ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἄλλας Ὅμιλιας τοῦ Φωτίου ἀνακύπτουσιν, θὰ γίνῃ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἐξ ἡμῶν προετοιμαζομένην, βάσει τῆς μέχρι τοῦδε γνωστῆς χειρογράφου παραδόσεως, ἐκδοσιν πασῶν τῶν τοῦ Φωτίου Ὅμιλῶν.

Πανομοίωτυπον τοῦ φ. 18r τοῦ κώδικος Ε.Β.Ε. 2756, περιλαμβάνον τμήμα τῆς Β' ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐκδομένων Ὁμιλιῶν τοῦ Φατίου.